opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 210 | Łódź, Środa, 7 września 1932 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ז׳ אלול תרצ״ב | № 210

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פויערים ווילען אויסהונגערן ווארשא

מלחמה פון די פויערים מיט דער הויפטשטאט

זיי ברענגען נישט קיין לעבענסמיטעל — אלע פרייזען זענען געשטיגען — פערברעכערישע אגיטאציע

וו א ר ש א, 6. (טעלעפאנ״ש) צווישען די פויערים איז געפיהרט געווארען א שטארקע אגיטאציע, אז זיי זאלען נישט צופיהרען קיין לעבענס־מיטעל־פראדוקטען קיין ווארשא, כדי אזוי ארום זאלען די פרייזען געהעכערט ווערען. די אגיטאציע האט געהאט ערפאלג און זייט עטליכע טעג האלטען זיך די פויערים אפ פון ברענגען פראדוקטען אין דער הויפטשטאט.

קיין ווארשא קומען פיל ווענעיגער פוהרען מיט לעבענסמיטעל, צוליב דער דאזיגער סיבה האט נעכטען אנגעהויבען צוליב דער דאזיגער סיבה האט נעכטען אנגעהויבען אלץ טייערער צו ווערען אויף די ווארשאווער מערק, היבטער דער שטאט שטעהען אגיטאטארען, וועלכע לאזען נישט אריין אין שטאט די אנקומענדע פוהרען מיט לעבענסמיטעל. די פרייזען אויף מילכווארג, גריגצייג, קארטאפעל און אזוי ווייטער, זענען נעכטען שטארק געשטיגען.

די פאליציי דערלאזט נישט צו פיהרען די אגיטאציע.

די נייע פעראָרדנונג וועגן דער אדוואקאטור

דער אדוואקאטען־הויפט־ראט וועט נאמינירט ווערען דורכ׳ן מלוכה־פרעזידענט

וו א ר ש א, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי מיר דערוויסען זיך איז דער פראיעקט פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה־פרעזידענט וועגען דער ארגאניזאציע פון דער אדוואקאטור, געשטיצט אויפ׳ן פראיעקט פון געזעץ וואס איז מיט א יאהר צוריק אריינגעטראגען געווארען אין סיים.

דער אינטערעסאנטסטער פונקט אין דעם פראיעקט פון דער פעראָרדנונג איז דער אופן ווי אזוי ס׳וועט געשאפען ווערען דער עלטסטער אדוואקאטען־הויפט־ראט, וועלכער דארף זיין די הויפט רעפרעזענטאנטין פון דער אדוואקאטור.

דער ערשטער אדוואקאטען־ראט וועט בעשטימט ווערען דורכ׳ן מלוכה־פרעזידענט אויף א צייט פון 3 יאהר פון צווישען די אדוואקאטען, וועלכע זענען איינגעשריבען געווארען אויף די אדוואקאטען ליסטעס ווענינסטענס 10 יאהר.

נאך די דאזיגע 3 יאהר וועלען פארקומען וואהלען.

יאפאנישע פאליציי אין מאנדזשוריען

פ א ר י ז, 6 (ספ. טעל.)

די יאפאנישע מאכט האט קאמאנדירט פון מוקדען קיין מאנדזשוריען 450 יאפאנישע פאליציי־אגענטען, כדי צו פערשטארקען די מאנדזשורישע פאליציי אין פערשידענע פונקטען פון לאנד.

שעף פון אמעריקאנער גענעראל־שטאב

וועט זיין אין ווארשא

פ א ר י ז, 6. (ספ. טעל.) נעכטען איז אנגעקומען קיין פאריז, אויפ׳ן וועג קיין ווארשא, דער שעף פון אמעריקאנער גענעראל־שטאב גענעראל דוגלאס מעק ארטהור. דעם גענעראלס בעזוך אין פאריז טראגט נישט קיין שום אפיציעלען כאראקטער.

היינט זאל גענ. מעק אפפאהרען קיין ווארשא, וואו ער וועט זיין אנוועזענד בעת די פוילישע מאנעווערס.

Dr.
B. Robinzon
צוריקגעקעהרט
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 3-4 נאכמ. און פון $6\frac{1}{2}$-$7\frac{1}{2}$ נאכמ.

זאל פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20

פרייטאג, ד. 9 סעפט., 6.30 אוונט, שבת, פ׳ תצא, 10 סעפט. 30 9 פריה
וועט דאווענען קבלת שבת, שחרית און מוסף
דער וועלט־בעריהמטער איבערראגענדער פון דער ווארשאווער סינאגאגע

זאל פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20

משה קוסעוויצקי

מיט׳ן אנטייל פון א ספעציעל איינשטודירטען כאר אונטער דער לייטונג פון הערש רוביז.

בילעטען־פערקויף: זעלמאנאוויטש, פיעטריקאווער 12 (קאנדיטאריי), ווייגבערג, נאוואמיעסקא 30 (קאנדיטאריי) און אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

פרייז פון בילעטען פון 1 זל. ביז 2 זל.

——— פאר פרויען ספעציעלע רעזערווירטע פלעצער. ———

פרייז פון בילעטען פון 1 זל. ביז 2 זל.

צו דער חתונה פון אונזער ליבען ברודער און שוואגער חיים זעלינמאן מיט פרל. אסתר פייגע פאלטאיעווסקא ווינשען מיר א הארציגע מזל־טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען. זאל אייער נייער לעבענס־וועג מיט רויזען בעצירט זיין. 8089

ישראל הערש זעליגמאן און פאמיליע.

פאר גאלד, בריליאנטען, ביזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווע 7

Dr. J. HERSZFINKIEL
זשעלאזנא 8a
טעל. 111-87 6089
צוריקגעקעהרט.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון, 11—12
אין כעלמי פון 8—9 פריה.

דאס לאנג־עקזיסטירענדע און איבעראל־בעוואוסטע
7-קל. רעליגיעזע לעהר-אנשטאלט
„בית־אברהם"
עם גן־ילדים
פון אברהם שלאמאוויטש
לאדז, אגראדאווא 10, – עקזיס. פון יאהר תרמ״ד
טיילט מיט, אז ס׳ווערן נאך אנגענומען איינשרייבונגען פון תלמידים אויפ׳ן שול־יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות.

„בית־אברהם" האט אין משך פון איהר לאנג־יעהריגער עקזיסטענץ שטענדיג דער עיקר אכט געלעגט אויף דעם עצם תכלית און קינד.

„בית־אברהם" האט אין דער צייט פון איהר עקזיסטענץ ארויסגעגעבען א רייה געלערטע, תלמידי חכמים רבנים און בערימטע פערזענליכקייטען

„בית־אברהם" וועט ווי ביז אהער ווייטער געבען דעם קינד א פולשטענדיגען תכלית אין לימוד וחנוך.

צום נייעם שול־יאהר ווערט אלץ בעדייטענד פערגרעסערט און פערברייטערט ביי דער מיטווירקונג פון בעוואוסטע פעדאגאגישע קרעפטען אין אלע לימודים.

צוליב דעם אלגעמיינעם קריזיס זענען די פרייזען פערקלענערט געווארען.

בעמ.: ביי דער שולע געפינט זיך א גן־ילדים (פרעבל־שולע) און עס ווערען אנגענומען קינדער פון 5 יאהר אן.

די לימודים האבען זיך אנגעהויבען דאנערשטאג דעם 1 וושעשען.

די לייטונג

די לאנג־בעוואוסטע רעליגיעזע־נאציאנאלע ערציהונגס־אנשטאלטען
קאצענעלזאן־נאחומאב

7־קלאסיגע מענער־שולע און רעליגיעזער חדר
8 באאל־לודקא 8
(צווישען נאוואמיעסקא און וסכאדניא)
טעלעפאן 177 01
ס׳ווערען אנגענומען יונגלעך פון 3 ביז 15 יאהר
פון 3 יאר אין גן־ילדים־פרעבעלשולע
פון $5\frac{1}{2}$ יאהר אין א ספעציעלע פארבערייטונגס־קלאס A°
פון 7 ביז 15 יאר—אין אלע 7 קלאסען
איינשרייבונגען נאד־לודקא 8, טעלעפאן 177-01
אין די שעה׳ן 11—2 נאכמ.

7־קלאסיגע קאעדוקאציאנס־שולע און בעקאנטע מוסטערהאפטע פרעבעל־שולע־גן־ילדים
20 פאמארסקא 20
(דורכגאנג דורכ׳ן הויף — סאלע 4)
קינדער פון 3 ביז 15 יאהר ווערען אנגענומען פון גן־ילדים אן ביז צו דער 7־טער קלאס.
איינשרייבונגען פאמארסקא 20 (דורכגאנג סאלע 4)
אין די נאכמיטאג־שעה׳ן 3—6.

Kolektura Loterji Państwowej
S. Passierman
5222
געפינט זיך איצט אויף
13 פיעטריקאווער 13
קויפט ביי אונז די גליקליכע לאסען צו דער 5־טער קלאס.
די ציהונג קומט שוין פאר מארגען ד. 8 סעפטעמבער 1932.

בעדואינישע פאסטוכער בעפאלען א יודישע קאלאניע

13 אנפאלער זענען ארעסטירט געווארען

ירושלים, 6. (יט"א טעלעגראפיש) בעדואי־נישע פאסטוכער זענען בעפאלען די יודישע קא־לאניע בית אלפא, נישט ווייט פון בית שן, און פער־וואונדעט א יודישען קאלאניסט. די פאליציי האט ארעסטירט 13 אנפאלער.

צוליב די אפטע פאלען פון ארויסרייסען בוי־מער אין דער קאלאניע נתניה, האבען אייניגע פאלי־ציי־אפטיילונגען אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין די אראבישע דערפער. צוויי אגיטאטארען, וואס האבען געהעצט ארויסצורייסען ביימער אין די יודישע קא־לאניעס זענען ארעסטירט געווארען.

היטלעריסטישער פיהרער פער־משפט אויף א חודש ארעסט

פאר בעליידיגען א יודישען ארבייטער־ריכטער

דאנציג, 6. (יט"א טעלעגראפיש) דאס גע־ריכט האט פערמשפט דעם היטלעריסטישען פיהרער דרייזער אויף א חודש ארעסט, א"ע צו בעצאהלען 500 גולדען שטראף, פאר בעליידיגען דעם יודישען ארבייטער־ריכטער ברום.

וויצע־פארזיצער פון פראנצויזישען פארלאמענט

איז אויפגענומען געווארען דורך מי"ז. זאלעסקי

ווארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) דער אויסערן־מיניסטער זאלעסקי האט היינט אויפגענומען אין זיינע פריוואטע אפארטאמענ־טען מיט א פריהשטיק דעם וויצע פארזיצער פון פראנצויזישען פארלאמענט און געוו. בילדונגס־מי־ניסטער דעלבאס, וועלכער ווייל אין ווארשא פון זיין צוריקרייזע פון רוסלאנד.

א פערסישע רויבער־באנדע

האט אוועקגעפיהרט 3 דיפלאמאטען

ווין, 6. (ספ. טעל.) די ווינער צייטונגען מעל־דען אויס ניו־יארק, אז דער אמעריקאנער געזאנדטער אין פערסיען האט טעלעגראפירט פון טעהעראן, אז א פערסישע רויבער־באנדע האט אוועקגעפיהרט דעם אמעריקאנער לעגאציאנס־סעקרעטאר און צוויי אמע־ריקאנער קאנסולען, וועלכע זענען געפאהרען אויף אן אויספלוג מיט אן אויטא פון באגדאד קיין טעהעראן. דאס פערסישע מיליטער בעמיהט זיך צו בעפרייען די געפאנגענע.

א גרופע פראנצויזישע מיניסטארען

מיט הערריא (לינקס) בראש

נאך דער זיצונג ווענגן דער לעצטער דייטשער נאטע

דער כינעזישער גענעראל, מארשאל טשאנג־טשונג־טשאנג

איז ערמארדעט געווארען. דער מערדער איז א זוהן פון א גענעראל, וועלכען דער ערמאר־דעטער האט דערשאסען.

דער נייער קאמוניקאציע־מיניס־טער אינזש. מיכאל בוטקעוויטש

ווארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) דער נייער לייטער פון קאמוניקאציע־מיניסטעריום און עפענטליכע ארבייטען אינזש. מיכאל בוטקעוויטש איז איצט אלט 45 יאהר. ער האט געענדיגט דאס גימנאזיום אין סוואלק און דאס פאליטעכניקום אין קיעוו. דאן האט ער אנגע־הויבען צו ארבייטען אין באהן־וועזען אין רוסלאנד און אדורכגעגאנגען אלע מדרגות.

אין נאוועמבער 1918 קומט ער קיין פוילען און בעקומט דעם אמט פון דירעקטאר אין דער ראדא־מער באהן־דירעקציע. דאן געהט ער איבער אין דער ווארשאווער באהן־דירעקציע, וואו ער בלייבט 6 יאהר. זייט'ן 1. יוני 1932 איז ער ווירער באהן־דירעקטאר פון דער ראדאמער באהן־דירעקציע.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל־בעארבייטונגען
שלאסעריי־ארבייטען
מאשינען־טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

לאנג־יעהריגער געריכטס־סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער־ענינים ווי אויך אין
שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס (אפיע־קאנסטווע), שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע־קארטען אויפ'ן יאהר 1932
ב. מאן פעטריקאווער — 10 —

ד"ר מעד.
EYCHNER JAKóB
אינערע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
שרודמיעסקא 12, טעל. 24־111.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2־טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען־שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

די שלוס־זיצונג פון דער רעוויזיאניסטישער וועלט־קאנפערענץ

וויען, (י.ט.א.) דער טעלעגראפישער בע־ריכט ווענגען דער שלוס־זיצונג פון דער 5־טער רע־וויזיאניסטישער וועלט־קאנפערענץ דארף ערגענצט ווערען מיט פאלגענדע פרטים:

די קאנפערענץ האט אנגענומען א רעזאלו־ציע, וואס בעגריסט די בעוועגונג פאר'ן יודישען וועלט־קאנגרעס. אין דער רעזאלוציע ווענגען דער נאציאנאל־יודישער לאנד־פאליטיק ווערט געזאגט, אז די זארג ווענגען פאליטישער ווירטשאפטליכער און בירגערליכער גלייכבערעכטיגונג פון די יודען געהערט צו די אויפגאבען פון רעוויזיאניזם און די דאזיגע טעטיגקייט דארף געפיהרט ווערען אין הסכם מיט די קאנקרעטע לאנד־בעדינגונגען, דער־ביי דארף אבער קיין שום אלוועלטליכע רעוויזיא־ניסטישע צענטראלע נישט אנפיהרען מיט דער דא־זיגער ארבייט.

א טייל פון דער א"י־דעלעגאציע, בעזונ־דערס די אחי־מאיר גרופע, האט אפגעגעבען אן ערקלערונג געגען דער פעטיציאנס־אקציע. אין דער ערקלערונג ווערט מאטיווירט, אז די פעטי־ציע שטעלט מיט זיך נישט פאר קיין שום פאלי־טישען מכס־מיטעל נאר בלויז א פיקציע. אן־אילוזיע פון רעוויזיאניסטישע פראגראם און איז אויך געפעהרליך, ווייל עס ווערט דארט אויסגע־מיטען דאס ווארט יודענשטאאט.

די קאנפערענץ האט בעשלאסען צוזוטרעטען צו גרינדען די „הסתדרות עובדים לאומים“, פאר וועלכער עס איז שוין פערהאן א רעוויזיאניסטישער ארבייטער־קרן. גלייכצייטיג האט די קאנפערענץ בעשלאסען צו פיהרען א קאמף אין ארץ־ישראל פאר יודישע ארבייט אין יודישע אונטערנעמונגען. בנוגע דעם בילדונגס וועזען האלט די וועלט־קאנפערענץ דעם בעשלוס פון אקציאנס־קאמיטעט ווענגען איבערגעבען דעם שול־וועזען אין רשות פון ועד־הלאומי, אלס א נישט ריכטיגע לעזונג, ווייל עס ווידערשפרעכט דער הערשענדער לאגע אין א"י און וועט פערשארפען די בעציהונגען צווישען די יודישע שטאט־פערוואלטונגען און דער אסיפת הנבחרים.

דר. בנימין לובאצקי האט רעפערירט ווענגען תל־חי־פאנד, די קאנפערענץ האט בעצייכענט די ארבייט פאר'ן תל־חי־פאנד אלס איינע פון די וויכ־טיגסטע אויפגאבען פון רעוויזיאניזם.

דר. ווייזעל האט אין נאמען פון דער פינאנץ־קאמיסיע רעפערירט דעם בודזשעט פון וועלט פער־באנד פאר דער קינפטיגער ארבייט פון דער עק־זעקוטיווע אין זשענעווע. דער היי־יעהריגער עקזע־קוטיוו־בודזשעט זעהט פאר הכנסות אין דער הויך פון 6050 פונט און הוצאות אין דער הויך פון 5150 פונט. דער גרעסטער טייל פון בודזשעט איז געווידמעט די אויסגאבען פאר פאליטישער ארבייט. די וועלט־קאנפערענץ האט אויך בעשלאסען ווענגען צוזאמענשטעל פון פארטיי־ראט. 250 דינאר־צאלער זענען בערעכטיגט צו וועהלען איין מיטגליר פון פארטיי־ראט, דערביי קען קיין שום לאנד נישט שיקען מעהר ווי 15 פארטיי־ראט־מיטגלידער. דער פארטיי־ראט האלט אב זיין סעסיע מינדעסטענס איין מאל אין יאהר. בנוגע דער אויטאנאמיע פון דער רעוויזיאניסטישער א"י־ארגאניזאציע איז אנ־גענומען געווארען פאלגענדער בעשלוס: אין א"י ווערט געעפענט א פאליטישע ביורא פון דער רע־וויזיאניסטישער עקזעקוטיווע, אין וועלכען דער א"י־מרכז און די עקזעקוטיווע וועלען זיין צוגלייך פארטרעטען. די רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע וועט שיקען איהר פארשטעהער קיין א"י, כדי אויס'ן ארט צו ערלעדיגען אלע בעטרעפענדע פראגען. די אחי־מאיר גרופע האט געשטימט געגען דעם בע־שלוס.

אין זיין שלוס־רעדע האט מאיר גראסמאן אונטערגעשטראכען, אז די 5־טע וועלט־קאנפערענץ איז געווען די שווערסטע זייט דער ענטשטעהונג פון רעוויזיאניזם, די מיינונגס־פערשידענהייטען און קאמפען זענען שוין אבער פערגעסען און אלע גע־העז געאייניגט און בעגייסטערט ווידער צו דער ארבייט. די מיינונגס־פערשידענהייטען זענען ענט־שטאנען צוליב דעם וואקסענדען פעראנטווארטליכ־קייטס־געפיהל און גרויסען פארזיכט, בעזונדערס אין דער פעטיציאנס־פראגע, וועלכע שטעלען מיט זיך פאר די ערשטע אקציע פון וועלט־פערבאנד אין אינטערנאציאנאלען מאסשטאב. גראסמאן האט אי־בערגעשיקט א פייערליכען גרוס צו ריכארד ליכט־היים, פעסטשטעלענדיג דערביי, אז ליכטהיים האט זיך קיינמאל נישט געשטעלט אין ווידערשפרוך צו דער רעוויזיאניסטישער אידעאלאגיע (אין דעם מאמענט פאלען צווישענרופען מצד די א"י־דעלע־גאטען).

וול. זשאבאטינסקי דערמאנט אין אנהויב פון דער שלוס־רעדע די בלוטיגע א"י־אונרוהען אין יאהר 1929, ער בעעהרט די קרבנות און שיקט איבער א גרוס היגקעס'ן און אורפאלי'ן, וועלכע שמאכטען אין די א"י תפיסות. די 5־טע וועלט־קאנ־פערענץ, האט ערקלערט זשאבאטינסקי, האט אפגע־שלאסען דעם יוגענד־פעריאד פון דער רעוויזיא־ניסטישער ארגאניזאציע, וואס ווערט פערוואנדעלט אין א זעלבסטשטענדיגע קערפערשאפט מיט אייגע־נע אויפגאבען און אייגענע ארבייטס־וועגען. די קאלע־בעשלוסען וועלען נאכאמאל ציטירט ווערען אלס ביישפיל פון פאליטישער פארזיכטיגקייט און קלוגשאפט. די פעטיציאנס־בעוועגונג וועט עלעקטרי־זירען די יודישע מאסען אויף דער גאנצער וועלט.

דאס איבערטראגען די עקזעקוטיווע קיין גענף האט א טיפע פאליטישע און טעכנישע בעדיי־טונג. עס געהט נישט ווענגען ברוגז אדער נישט־ברוגז מיט דער מאנדאט־מאכט, עס האנדעלט זיך נישט ווענגען דער פראגע: די אלטע אדער נייע מאנדאט־מאכט. גענף איז נישט קיין פאליטישער פראגנאז, נאר א פראקלאמירונג פון רעוויזיאניס־טישע האפנונגען און פראטעסטען, אנקלאגען און גלויבען. מיר פערבינדען אונזער בעוועגונג מיט יענעם טייל פון דער גאנצער מענשהייט, וועלכע וועקט גלויבען האפנונג אין עתיק. אפשר וועט שוין אין די נאהענטסטע צוויי יאהר דער קאלע־פרינציפ פערלירען זיין וויכטיגקייט, אפשר וועלען מיר ווערען גענוג שטארק, כדי אנצופיהרען מיט אונזער בעוועגונג מיט פארלאמענטארישע פארמען. מיט מעהרהייטס אדער מינדערהייטס עקזעקוטיווען. ביז דאן אבער בין איך שטאלץ מיט קאלע. מיר מיר האבען געגעבען דעם יודישען פאלק א בייש־פיל פון ערציהונג און נאציאנאל־ארגאניזאטארישער אויסבילדונג. מיר האבען זיך אלע געאייניגט און געשלאסען אויף דעם ארבייטס־פעלד.

דר. סאסקין שליסט די קאנפערענץ, אויס־דריקענדיג א דאנק דער עסטרייכישער מאכט, דער טרומפעלדאר־יוגענד פון דער עסטרייכישער רע־וויזיאניסטישער ארגאניזאציע, וועלכע האט מיטגע־ווירקט דעם ערפאלג פון דער קאנפערענץ.

די האסע אויף אקציעס

די טראנזאקציעס ווערען דערווייל געפיהרט צווישען די שפעקולאנטען

ווארשא, 6 (טעלעפאניש) זייט עטליכע טעג איז אויף דער ווארשאווער בערזע אַן'אוים-לעבונג, וועלכע מ'האט שוין לאנג נישט נאטירט. ס'האט זיך אנגעהויבען א שפיל מיט אקציעס פון פריוואטע אונטערנעמונגען, מיט אזעלכע אקציעס וועגען וועלכע מ'האט אפילו קיינמאל נישט געהערט. די דאזיגע פאפירען געהען אין דער הויך און ס'געפינען זיך אויף זיי אמאַטאָרען. דאס נעמט זיך פון דעם, וואס די קליינע שפעקולאנטען ווילען אויך לעבען און האבען אנגעהויבען א האסע אויף די דאזיגע פאפירען.

די האנדעלס-ספערען בעציהען זיך צו דער דאזיגער שטייגערונג מיט גרויס רעזערוו. דאס ברייטע פובליקום, וועלכע איז שוין אבגעבריהט איז זעהר פארזיכטיג און האט זיך נישט געלאזט אריינציהען אין דעם בערזען - טומעל. דערווייל קמען די טראנזאקציעס פאר נאר צווישען שפעקולאנטען.

די הויפט-ווערט-פאפירען, קרעדיט - ליסטעס דאלארובקעס, פרעמיובקעס א. א. וו. זענען נישט געשטיגען. בעוואלדיג נעשטיגען זענען די אקציעס פון באנק פאלסקי.

וויצע-מינ. קאזלאווסקי — וויצע-פרעמיער

און נאך אנדערע ענדערונגען אין דער רעגירונג

ווארשא, 6. (טעלעפאניש) פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער נאָמינירטער קאָמוניקאַציע־מיניסטער בוטקעוויטש האָט זיין אַמט איבערגעגעבען נאָך פראוו־זאַריש, זיין נאָכפאָלגער וועט זיין דער איצטיגער וויצע־באַהן־מיניסטער איניזש. גאללע.

אַלס וויצע־פרעמיער אויף'ן אָרט פון מינ. זאוואַדזקי, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען אַלס פינאַנץ־מיניסטער — וועט בעשטימט ווערען דער וויצע־פינאַנץ־מיניסטער קאָזלאָווסקי.

אויף'ן אָרט פון אַרבייטס־מיניסטער גען. הובּיצקי זאָל בעשטימט ווערען דער קעלצער וואָיעוואָדע פאטשארקאָווסקי.

דער שטרייק אין די נאפט-גרובען

באריסלאוו, 6 (טעלעפאניש) די לאגע פון שטרייק אין די נאפט-גרובען דויערט ווייטער, בלויז אין קראסנער קרייז איז דער שטרייק ליקווידירט געווארען.

אויטאנאמיע פאר קאטאלאניען

פייערליכקייטען אין בארצעלאנא

פאריז. 6 (ספ. טעל.)

„פטי זשורנאל“ מעלדעט אויס מאדריד, אז דעם 11 סעפטעמבער ווערט אין בארצעלאנא פייערליך איינגעפיהרט דער אויטאנאמיע-סטאטוט פון קאטאלאניען. צו דער פייערליכקייט קומען קיין בארצעלאנא דער שפאנישער פרעזידענט אלקאלא זאמארא.

האלענדישע קעניגין בעזוכט דעם עכסקייזער ווילהעלם

בערלין, 6 (ספ. טעל.)

די האלענדישע קעניגין-מוטער איז געוועזען מיט א וויזיט ביים עקס-קייזער ווילהעלם אין דארן. דער דאזיגער בעזוך האט געמאכט א רושם, ווייל דאס איז דאס ערשטע מאל, או א מיטגליד פון דער קעניגליכער פאמיליע, זאל בעזוכען ווילהעלמען.

דער דויערנדער בירגער-קריג אין בראזיליען

ווידער נצחונות פון די רעוואלוציאנערען

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.) ווי מען מעלדעט פון סאאָ פאולא (בראזיל) האבען די רעוואלוציאנערען אפגעהאלטען אַ רייה נצחונות איבער'ן רעגירונגס־מיליטער און זענען געגאַנגען אַן אָפענזיווע אין דער ריכטונג פון ריא־דע־זשאַנעראָ. אויך פון דער טעריטאָריע פון שטאט ריא גראַנדע האבען די רעגירונגס־אַפטיילונגען געהאַט אַ גרויסע מפּלה, די רעוואָלוציאָנערען דערגעהנטערען זיך צו פּאָרטא אלעגרא.

געהיימנישפולע ראדיא-סטאציע אין אינדיען

רופט צו באיקאט אויף ענגלישע סחורות

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

זייט עטליכע טעג רופט זיך אפ אין אינדיען עפּיס א געהיימנישפולע ראדיא-סטאציע, וועלכע רופט צו באיקאטירען די ענגלישע סחורות און צו ארויסטרעטונגען געגען דער ענגלישער רעגירונג. אין די ענגלישע קרייזען איז מען צוליב די ארויסטרעטונגען שטארק בעאונרוהיגט. ס'זענען ארויסגעשיקט עטליכע הונדערט פאליציי-פאטרולען אין דער געגענד פון באמביי, ווי אויך א רייה ראדיא-פאכמענער, כדי צו ענטדעקען די געהיימנישפולע סטאציע.

מ'האלט, אז די געהיימען ראדיא-סטאציע איז מאנטירט געווארען פון די מיטגלידער פון די אלאינדישען קאנגרעס, וועלכער האט אנגעהויבען א נייע אקציע געגען די ענגלענדער.

א זוהן בינדט אן א טאטען א שטיין אויפ'ן האלז

און דערטרינקט דעם זקן אין טייך

לעמבערג, 6 (טעלעפאניש) אין טייך סטרי, נעבען יאראסלאוו האט מען ארויסגעצויגען פון טייך עפּיס א שווערע זאך, איינגעפאקט אין א זאק. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט איז אין זאק געלעגען דער טויטער קערפער פון 73-יעהריגען פויער פיאטר קניטינסקי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז קניטינסקי איז ערמארדעט געווארען דורך זיין איינציגען זוהן, וועלכער האט דעם פאטער אנגעבינדען א שווערען שטיין אויפ'ן האלז, איהם אריינגעפאקט אין זאק און דערטרינקען אין א טייך.

—):o:(—

קרוינפרינץ רופרעכט פון בייערן

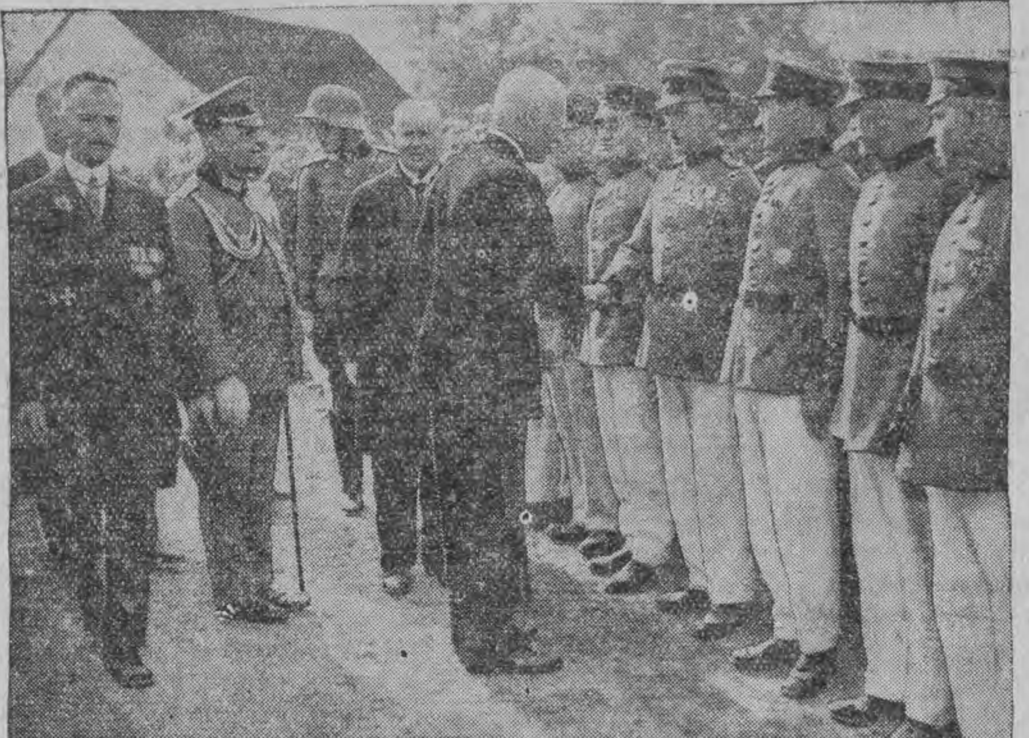

גרייט צו דעם בארען צו א מאנארכיסטישער רעסטאווראציע.

דער נייער פרעזידענט פון מעקסיקע

גענעראל ראדריגעז

דייטשער אויסערן מיניסטער

קאנפערירט מיטן פראנצויזישען אמבאסאדאר אין בערלין

בערלין, 6 (ספ. טעל.) דער דייטשער אויסערן-מיניסטער באראן פאן נויראט האט אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען מיטן פראנצויזישען אמבאסאדאר אין בערלין פאנסע וועגען די דייטשע פאדערונגען אויסצוגלייכען די בעוואפנונגען. די אינטערהאנדלונגען האבען געמאכט א גרויסען רושם

געקינדיגט 30 טויזענד באהן-ארבייטער אין דייטשלאנד

בערלין, 6 (ספ. טעל.)

די פערוואלטונג פון דער באהן-געזעלשאפט אין דייטשלאנד האט געקינדיגט 30 טויזענד ארבייטער, מאטיווירענדיג דאס מיט די גרויסע הזיקות און קליינע פראקטוועגן.

10-זלאטי'דיגע מטבעות

וועלען פערטיג געמאכט ווערען אין ענגלאנד

ווארשא. 6 (טעלעפאניש)

צוליב דעם, וואס די מלוכה'שע מינצעריי בעווייזט נישט פערטיג צו מאכען דעם גאנצען בילאן, האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום בדעה צו בעשטעלען א טייל פון די נייע צעהן-זלאטי'דיגע איי דער ענגלישער מינצעריי אין לאנדאן.

ד"ר אלשוואנגער בעזעצט זיך אין ארץ-ישראל

לאנדאן (יט"א) אונטער'ן פארזיץ פון עקזעקוטיור־פרעזעס פון דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין ענגלאַנד ה' גאלדבלום איז פארגעקומען אַ געזעגנונגס־באַנקעט לכבוד ד"ר אַלשוואַנגער, וועלכער בעזעצט זיך אויף שטענדיג אין ארץ־ישראל.

מיט רעדעס וועגען די [illegible] פעדינסטע פון ד"ר אַלשוואנגער פאַר דער ציוניסטישער בעוועגונג זענען אַרויסגעטרעטען פראָפ. ז. בראָדעצקי, נערל לאָקער, מאָריס מייער און אַנדערע.

צום סוף איז געזאַמעלט געוואָרען אַ גרעסערע סומע כדי צו פערשרייבען דעם ד"ר אַלשוואַנגער און זיין פרוי אין גאָלדענעם בוך פון יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד.

צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען

ווארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) לויט די ידיעות פון מלוכהשען אַרבייטס־פערמיטלונג־ביוראָ זענען דעם 3. סעפטעמבער געווען רעגיסטרירט 175727 אַרבייטסלאָזע, אין פערגלייך מיט דער פעריגער וואָך איז די צאָהל געפאַלען מיט 11810 פערזאָן.

די היטלעריסטישע העצע

אין צוזאמענהאנג מיט דער דימיסיע פון ניו-יארקער בירגערמייסטער וואקער

בערלין (יט"א) די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע פרעסע מיט'ן „אַנגריף“ בראש איז מלא שמחה צוליב דער דימיסיע פון ניו־יאָרקער בירגערמייסטער וואָקער. די היטלער־פרעסע — שרייבט, אַז וואָקער האָט געהאַלטען יד־אחת מיט די רייכע ניו־יאָרקער יודען און דעריבער האָט איהם די יודישע פרעסע געפרובט רייננצוואַשען.

דייטשע יודען ארגאניזירען א זעלבסטשוץ פאר די שוהלען

בערלין (יט"א) די יודישע ספּאָרט־אָרגאַניזאַציע „בר־כוכבא“ און די פעדעראַציע פון ציוניסטישע סטודענטען פעראיינען זענען צוגעטרעטען צו אָרגאַניזירען אַ זעלבסט־שוץ פאַר די שוהלען בעת די ימים־נוראים.

איטאליען איז מסכים מיט דייטשלאנד

אין דער פראגע פון בעוואפנונג

בערלין, 6. (ספ. טעל.) די דייטשע פרעסע מעלדעט אויס רוים, אַז די איטאליענישע אָפיציעלע קרייזען האָבען אַנערקענט די בעוואָפנונגס־פאָדערונגען פון דייטשלאַנד פאַר בערעכטיגטע פון רעכטלי כען שטאַנדפונקט. די איטאַליענער האַלטען די קומענדיגע ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ פאַר אַן ענטשפרעכענד אָרט צו בעטראַכטען די בעוואָפנונגס־פאָסטולאַטען פון דייטשלאַנד.

„פאָרווערטס“ בעטאָנט, אַז די מאַסגעבענדע איטאליענישע קרייזען אַנערקענען טאַקע די דייטשע פאָסטולאַטען, אַז די דייטשע פאָדערונגען זאָלען בעטראַכט ווערען אין גענף, בעת די דייטשען ווילען אינגאנצען נישט אַנטיילנעמען אין דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ ביז איהרע פאָדערונגען וועלען נישט נאָכגעגעבען ווערען.

דער שלום-קאנגרעס האט אויסגעוועהלט קאמיסיעס

ווין, 6. (ספ. טעל.) דער שלום־קאָנגרעס אין ווין האָט היינט אויסגעוועהלט עטליכע קאָמיסיעס, וועלכע אַרבייטען שוין, מ'ערוואַרט וועט פאָרקומען די אָנגעזעטסטע פּלענאַר־זיצונג.

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעהמט אז די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט“

די סלעפּסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז. 7 סעפּטעמבער 1932

גוט איז, ווען דער טעות ווערט פאַרריכט

די „יודישע פּראָצעסען", וועלכע האָבען אויסגעפילט די וואָקאַנדע פון ווילנער קרייז־געריכט און שפּעטער אַפּעלאַציאָנס־געריכט אין די יאָהרען 1931—32 זענען זעהר בעלערענד און גיבען אַ ברייט פעלד אויף צו שפּיגען פאַרשידענע געדאַנקען.

די יוסטיץ איז טאַקע בלינד, נישט נאָר דערפאַר, וואָס די געטין פון גערעכטיגקייט האָט פאַרבונדענע אויגען, נאָר טאַקע אויך דערפאַר, וואָס די ריכטער זענען נישט מעהר ווי דורכשניטליכע מענשען און זיי קענען אמאָל האָבען גרויסע טעות'ן.

די גערעכטיגקייט פון געריכט איז אַ מענשליכע גערעכטיגקייט און דעריבער פאָדערט זיך אַפּמאָל, אַז זי זאָל קאָריגירט ווערען. וואָלט אזא קאָרעקטור געפעהלט, וואָלטען דאַן זיך אָבגעשפּילט אַ סך טראַגעדיעס. וואָלטען אַ סך מענשליכע לעבענס צוטראָטען געוואָרען.

אַ קלאַסישען ביישפּיל גיבען אונז אין דער הינזיכט די „בעריהמטע" נאָוועמבער־פּראָצעסען. די דאָזיגע פּראָצעסען האָבען באמת פאַר דעם דורכשניטליכען מענשען מיט זיך פאָרגעשטעלט אַ גליטשיגען וועג און דאָס דערפאַר, ווייל זיי זענען ענטשטאַנען אויפ'ן באָדען פון נאַציאָנאַליטעטען־קאָנפליקטען אין אַ ת״ופה, וועלכע איז דורכגעזאַפּט מיט מיאַזמען פון שנאה און האַס.

די מאַסען־פּסיכיק, ווען זי נעמט אָן אַ פאַרקריפּעלטען כאַראַקטער, איז זעהר אַנשטעקענד און מען דאַרף האָבען אַ שטאַרקען אידעאָלאָגישען פונדאַמענט, אַז די עפּידעמיע זאָל אויך נישט פאַרכאַפּען אפילו אינטעליגענטע און אין פלוג געזונטע אומאָפּהענגיגע מענשען.

מען קען אויך נישט זאָגען, אַז דאָ שפּילט נישט קיין ראָל אַמביציע. לכתחילה איז מען „אָבּיעקטיוו", אָבער שפּעטער ווערט מען ביסלעכווייז אַריינגעצויגען און מען הויבט אָן דעם ענין צו בעטראַכטען אַלס „אַן אייגענע" זאַך — און ווייטער איז שוין דער וועג זעהר אַ גליטשיגער. ווער רעדט נאָך, אַז עס זענען פאַראַן סענסאַציאָנעלע עפּיזאָדען, וועלכע שטעלען אַ געוויסען צד אין אַ אומבעקוועמער לאַגע, דאַן ווערען די אַמביציעזע שטרעבונגען פון דעם דאָזיגען צד נאָך מעהר פאַרשאַרפט.

און אַזאַ צושטאַנד האָט זיך אויך געשאַפען אין קרייז־געריכט' דער הויפּט־פּראָגמענט פון אַלע נאָוועמבער־פּראָצעסען, די רציחה איבער וואַצלאַוווסקין, וועלכען עס זאָלען כלומרשט האָבען אויסגעפיהרט צוויי יודישע יונגעלייט, איז אומדערוואַרטעט פאַר דער בעשולדיגונג צושמעטערט געוואָרען. און אייגענטליך האָט דאָס געדאַרפט בילדען דעם נאַטירליכען סוף. לעפּקאָווסקאַ איז געווען אַ שרעקליך קאָמפּראָמיטירענדער עפּיזאָד, וועלכער וועט אויף לאַנג בלייבען אין זכרון ביי די יענע, וועלכע האָבען ביינעוואוינט די דאָזיגע פיינליכע סצענע, פיינליכע פאַר אַלע, וועלכע האָבען זיך אין דעם פּראָצעס בעטייליגט.

און דער דאָזיגער „קנאַל־עפעקט" מיט דער לעפּקאָווסקאַ האָט אויך געשטעמפּעלט דעם ווייטערדיגען אויסגאַנג פון פּראָצעס, כאָטש אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק איז שוין מעהר נישט געבליבען ווי וואָלפינען אליין, מען האָט געהאַט אַ צוזאַמענגעריטען מאַטעריאַל, מיט צוגעגרייטע רעדעס פאַר דריי און געבליבען איז נאָר איינער—איז טאַקע די לאַגע פון דעם „איינעם" נישט געווען מקנא צו זיין.

די זאַכלאַגע האָט זיך לחלוטין געביטען אין אַפּעלאַציאָנס־געריכט. דאָ איז בכלל די אַטמאָספער געווען אַ רוהיגע און די רעדעס פון די צדדים זענען געהאַלטען געוואָרען אין געוויסע ראַהמען. קיינער האָט זיך דאָ נישט געפונען אין קיין גערייצטע שטימונג, ביי אַלעמען איז געווען די זאָרג, אַז די גערעכטיגקייט זאָל נישט ליידען.

סיי'דער ריכטער־קאָמפּלעט, סיי דער פּראָקוראָר און סיי די פאַרטיידיגער — האָבען זיך דאָסמאָל גוט צונויפגעשפּילט.

די ראָל פון וואָלפינען, וועלכער איז געוואָרען אַ העלד אויפ'ן פלאַץ פון די ברייטע היסטאָריש־פּסיכאָלאָגישע מאָטיוען, אויף אַ געוואַלטיגען שטח פון די ברידער גראַקען, די פאַרטיידיגער פון רוימישען פּראָלעטאַריאַט, ביז צו דעם היינטיגען „פּלאַקס־ספּעציאַליסט" גען. זשעליגאָווסקי [— איז בהדרגה בלאַס געוואָרען און פון 2 יאָהר טורמע איז געבליבען 2 חדשים.

אַ טעות איז אַ מענשליכע זאַך, נאָר גוט איז, ווען דער טעות ווערט פאַרריכט.

קלאַרא צעטקין מיט... 1000 יאהר צוריק

אינטערעסאַנטער פאָרטרעט פון דער אַלטער אַרבייטער־טוערין

אין „בערלינער טאַגעבלאַט" גיט דער בעריהמטער קריטיקער אַלפרעד קער אַן אינטערעסאַנטען פאָרטרעט פון קלאַראַ צעטקין, דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַטקע פון דייטשען רייכסטאַג, וועלכע האָט אַלס עלטסטע דעפּוטאַטקע געעפענט דעם רייכסטאַג.

דאָס איז געווען מיט טויזענד יאָהר צוריק. גענויער — אין יאָהר 1896. איך בין צום ערשטען מאָל געקומען קיין לאָנדאָן. דאָרט איז פאָרגעקומען דער סאָציאַליסטישער קאָנגרעס. איך פלעג אַהינגעהן יעדען טאָג.

איך פלעג זיך דאָרט זעהען און קומען אין אַ מענשליכען קאָנטאַקט מיט בעבעל'ן, זינגערן, דעם אַלטען ליבקנעכט. זשאַרעס'ן דער טאָכטער פון קאַרל מאַרקס, און איהר באַרישען מאַן אַוועלינג, וועלכער האָט פּלוצים אינמיטען געשפּרעכן אַנגעהויבען רעדען וועגען „היינטיגען פּיעזעוועריק אין קריסטאַל־פּאַלאַץ", און איז דערפאַר אַזוי אויסגעוואַרעלט געווען, אַז ר'האָט געקריגען אַ מאַראַלישען האַרץ־אַטאַק. דאָרט איז אויך געווען דער אומפּערגעסליכער אירלענדער טאָם מאַן, דער פיהרער פון די לאָנדאָנער אַרבייטער. איך האָב קיינמאָל מעהר נישט געהערט קיין מעהר ליידענשאַפטליכען רעדנער.

איך זוך איצט אָפּ, וואָס איך האָב דעמאָלט געהאַט פאַרנאָטירט, און לייען:

קלאַראַ צעטקין, זי וואוינט אין שטוטגאַרט, זי איז דער העלד פון קאָנגרעס. אַלע. און אין דער ערשטער רייה די פראַנצויזען, בעוואונדערען אָט די פרוי, איהר נאָמען קלינגט ווי רוסיש. אָבער אין דער וואַהרהייט איז זי פון מעקלענבורג (קלאַראַ צעטקין איז נישט קיין יודישקע, די רעד.) זי איבערזעצט די פראַנצויזישע רעדעס פון קאָנגרעס אויף שוואַביש, דאָס הייסט אויף דייטש. אָבער מיט אַזאַ טעמפּעראַמענט, מיט אַזאַ שנעלקייט פון דעציזיע, אַז די רעדעס בעקומען גאָר אַן אַנדערען, זעלבסטשטענדיגען כאַראַקטער. זי איז אַן אויסגעשפּראָכענע בלאָנדינע און האָט היגטער זיך אַ דרייסיג יאָהר, אין איהר שנעלקייט, אין איהרע געוואַלטיגע בעוועגונגען ווירקט זי אַביסעל גראָטעסק, אָבער אויף קיין ווייל פאַרלירט מען נישט דעם בעוואוסטזיין, אַז מען דאַרף אָט די פרוי בעהמען ערנסט, אַז מען האָט פאַר זיך אַן אונגעהויער שטאַרקען מענש. עס געהט איהר נישט אין דעם איבערצוגעבן די פראַנצויזען בוכשטעבליך עפּעס אַ דייטשע רעדע אין שנעלען און ענערגישען פראַנצויזיש. און ווען די פאַרזאַמלונג הויבט אָן צו טומלען, ווייל זי האָט אַ רעדע איבערגעגעבען שוין צו פריי, דאַן וואַרפט זי אַ שנעלען בליק און רופט אויס: „בירגער, אויב איהר האָט נישט קיין סענטימענט צו אַ קאָמפּס־חבר, דאַן האָט אַ סענטימענט פאַר אַ פרוי!" די גאַלעריע ווערט מיטגעריסען צוליב דער דאָזיגער בעמערקונג און עס ברעכען אויס אַפּלאָדיסמענטען, וועלכע דויערען לאַנגע מינוטען.

מיט עטליכע דרייסיג יאָהר צוריק פלעגט מען וועגען איהר זאָגען: דאָס איז אַ מיכטיגע פרוי. מען וועט נאָך וועגען איהר פיל הערען. אָבער אין דער פּאַרטיי פלעגט מען איהר רופען „קלערכען".

מען האָט וועגען איהר ווירקליך פיל גערעדט. „קלערכען", וועלכע איז שוין לאַנג נישט קיין בלאָנדינע, איז מיט איהרע אָפּגעבלאַקעוועטע האָר געבליבען די אומערשראָקענע, אומגעבראָכענע, נישט געעלטערטע, איהר וועג האָט זי דורכגעמאַכט ביז צום סוף.

„א נאכט אין צעזארס שטאט"

ווי אזוי עס ווערט אפּגעהיט די זיכערקייט פון מוסאָליני'ן

אין איינעם פון די פּוילישע בלעטער איז די טעג געווען אָפּגעדרוקט אַ קאָרעספּאָנדענץ פון רוים א. ב. „אַ נאַכט אין דער שטאָט פון צעזאַר'ן". די קאָרעספּאָנדענץ גיט אַ זעהר כאַראַקטעריסטישען בילד פון די בעציהונגען און אָרדנונגען, וואָס הערשען אין איטאַליען אונטער דעם רעזשים פון די פאַשיסטען.

דער קאָרעספּאָנדענט שפּאַצירט ביינאַכט איבער די גאַסען פון רוים און אין משך פון אַ פערטעל מינוט איז ער געצוואונגען זיך דריי מאָל צו לעגיטימירען און צו ווייזען זיין פּאַס און די דאָקומענטען, די אומגעגענד פון פּיאַצאַ די ווענעציאַ, וואו עס אַרבייט מוסאָליני און זיין נאָהענטסטער שטאַב, איז אַרומגערינגעלט פון אַ געדיכטער נעץ פון פּאָליציי, מונדירטע און געהיימע, פון פאַשיסטישער מיליץ א.אַ.וו. אָט די אַלע פּאָליציאַנטען האָבען די אויפגאַבע צו היטען דעם „דוטשע", די אָפּענע און געהיימע פּאָליציי, פאַרשידענע פעלדעכטיגע פאַרשוינען, וועלכע זענען בעקאַנט געווען אין די אַמאָליגע צייטען אונטערן נאָמען „פּילערען", אָדער פּשוט „שפּיצלען", זיי אַלע בעמיהען זיך מיט אַלע כוחות אַרויסצווייזן זייער געטרייַשאַפט, זיי לאָזען דעריבער נישט רוהיג פאַרבייגעהן די אַנגעמערקטע גאַסען, און מיט אַ בעוואונדערער פאַרדעכטיגקייט בעציהען זיי זיך צו אַלע וואָס ווייזען זיי זיך אויס צו זיין אויסלענדער.

יעדע נאַכט, שרייבט דער קאָרעספּאָנדענט, מאַכט די הויפּט־שטאָט פון איטאַליען דעם איינדרוק פון אַ בעלאַגערטער שטאָט. צעהן אַ זייגער ווערען אַנגעצונדען די רעפלעקטאָרען, עלף הויבען זיך אַרומצופליהען זעהר הויך איבער דער שטאָט מיליטערישע עראָפּלאַנען, וועלכע דאַרפען שיצען די פאַשיסטישע אידעאָלאָגיע. עטליכע מאָל זענען אַזוי אַ נעטקעס פון די איטאַליענישע עמיגראַנטען אַריבערגעפלויגען איבער די אַלפּען. כדי אַנאָצוואַרפען אויף רוים און אַנדערע שטעט פון איטאַליען טויזענדער פלוג־בלעטלעך. און פאַר די דאָזיגע פלוג־בלעטער האָט די דיקטאַטור פון פאַשיזם מורא מעהר ווי פאַר באָמבעס. מעהרסטענטיילס ווערען די דאָזיגע עראָפּלאַנען אַראָפּגעשאָסען דורך קוילע וואַרפער אין אַנדערע ספּעציעלע האַרמאַטען אויף לופט־אַטאַקען. וועגען די קאַמפּען אין דער לופט ווערט אין דער פּרעסע גאַרנישט געשריבען. אָבער דעם צווייטען טאָג ווייסען וועגען זיי אַלע איטאַליענער, סיי אין רוים, סיי אויף דער פּראָווינץ.

דער קאָרעספּאָנדענט דערצעהלט ווייטער ווי אַזוי עס ווערט געהאַלטען די וואַך אַרום דער „רויטער ווילע" וואו עס וואוינט מוסאָליני אַליין:

אויף די זייטיגע גאַסען פון דער ווילע ווערט ביינאַכט אויפגעהאַלטען יעדער בעוועגונג. אויסער דעם זעהט מען די דרייעקיגע היט פון די מיליציאַנטען. די ווילע גופא איז פון אַלע זייטען אַרומגערינגעלט פון געהיים־אַגענטען. הויך צווישען די ווילע דרעהען זיך עראָפּלאַנען, און די שאָטענס פון די הייזער דערנעבען שטעהען פּאָליציי, אויטאָס, אין שאַרפער גרייטקייט. אויף די טרעפּ פון דער ווילע געפינען זיך די געטרייסטע מיליץ, דאָס זענען אַלץ געשוואוירענע מיטגלידער פון דער פאַשיסטישער פּאַרטיי. אָט אַזעלכע געוואַלדיגע מיטלען מוזען אַנגענומען ווערען כדי צו זיכערען די שוץ פון מוסאָליני'ן, וועלכער ווערט, ווי בעקאַנט, פאַרגעטערט פון אַלע זיינע געטרייע אונטערטאַנען אין איטאַליען.

דער קאנאל, איז וועלכען עס פליסט אפּ

די סטיכישע פאָלקס־ענערגיע פון די ענגלענדער

(א בריף פון לאנדאן)

גאַנץ ענגלאַנד איז בעדעקט מיט אַ נעץ פון ספּאָרט־קלובען. ספּאָרט, דאָס איז אַ מין קאַנאַל, וואוהין עס ווערט אָפּגעגאָסען דער איבערפלוס פון ענערגיע, פון דער סטיכישער פאָלקס־קראַפט.

ספּאָרט־קלובען אָרדנען איין פאַר זייערע אָנגעשטעלטע און אַרבייטער אַלע פאַבריקען און אַנשטאַלטען: די בענק, די האַנדעלס־אַנשטאַלטען, צייטונגען, גרויסע מאַגאַזינען, שפּיטאַלען, אוניווערזיטעטען, אַמטען, בישט אַריינרעכענענדיג די ספּאָרט־פּלעצער, וועלכע ווערען אַנגעפיהרט דורך בילדונגס־ און ערציהונגס־אָרגאַניזאַציעס. ווי די געזעלשאַפט פון קריסטליכער יוגענד, אין די דאָזיגע קלובען ווערט געוועהנליך געשפּילט אין אַלע שפּילען. אין פוסבאַל, באָקס, קראָקעט, טעניס.

די הויפּט־קאָסטען געהען געוועהנליך אויפ'ן חשבון פון די בעל־הבתים. און אויסגעהאַלטען ווערען זיי פון די מיטגלידס־ביימראַגען, אַלע אָנגעשטעלטע פונ'ם אַנשטאַלט פאַרשרייבען זיך אַלס מיטגלידער, אַ שטייגער אין אַ ציימונגס־קלוב געפינען זיך די אַרויסגעבער, רעדאַקטאָרען, מיטאַרבייטער, זעצער, משרתים, א.אַ. אַלע פיהלען זיך גלייכבערעכטיגט אין דעם דאָזיגען קלוב.

עס קומען פאַר אונטערליבע וועט־שפּילען צווישען די מיטגלידער פון קלוב און צווישען די בעזונדערע קלובען. די וועט־שפּילען און פריי־ביסטעמען, דאָס איז דער הויפּט־מעטאָר פון דער ערציהונג, דאָס איז, וואָס לאָקט און ציהט צום שפּיל. דאָס איבערגעהען פון פריי־בעכער פון איין קלוב צו אַ צווייטען, איז אַ געשעהעניש, וואָס הערט דעם ציימונגס־טיראַזש.

בעזונדערס אין די טעג פון די הויפּט־פוסבאַל־שפּילען און רעגבי. די צווייטע פּאָפּולערע שפּיל איז קריקעט, טעניס ווערט נאָך אַלץ בעטראַכט אַלס גבירים־שפּיל. אַזוי לאַנג ווי עס דויערען די וועט־שפּילען אין ווימבילדאָן, קאָן מען דאָרט טרעפען גאַנץ לאָנדאָן, מיניסטאָרען, אַקטריסעס, דאַמען פון דער אַריסטאָקראַטישער וועלט, און בירזשע־מעקלערס. דאָס גאַנצע דיפּלאָמאַטישע קאָרפּוס, אַפילו איצט, ווען אַלע זענען פאַרנומען אין געלד, האָט מען פאַר'ן רעכט צוצוקוקען די טעניס־שפּילען אין ווימבילדאָן, געצאָהלט צעהנדליגער פונטען.

פאַר די, וועלכע זענען נישט אויסגעוואַקסען אין ענגלאַנד, בלייבט אונפאַרשטענדליך אַ סך אין דער ספּאָרט־פּסיכאָלאָגיע פון די ענגלענדער. עס איז אָבער שווער צו בלייבען גלייכגילטיג צו די ספּאָרט־שפּילען פון די קינדער. אין יעדער שולע איז זומער פעהאַן אַ ספּאָרט־טאָג. אין דעם דאָזיגען טאָג דאַרף מען זיך נישט שפּילען, ווי שטענדיג. די קינדער האָבען בעשטימטע ספּאָרט־אויפגאַבען. די לעהרערינס קאָמאַנדירען, ווי געניטע אָפיצירען, די קינדער לויפען, שפּרינגען, מאַכען גימנאַסטישע איבונגען, פיגורען און בעקומען זעהר פאַר שטופען, פּריזען.

אין די שפּילען זענען פעהאַן פיל זעהר אינטערעסאַנטע. עס שטעלען זיך, אַ שטייגער, די קינדער אויס אין צוויי רייהען, מען צוטיילט צווישען זיי פאַר יעדען קינד אַן איי און אַ לעפעל. די קינדער דאַרפען אונטערוואַרפען דאָס איי און עס אויפכאַפּען אין לעפעל אַריין. און נאָכדעם ווי אַמשנעלסטען צולויפען צו אַ געוויסען ציל, עס פעהלט דערביי נישט קיין לעבערליכע מאָמענטען: נישט יעדער איי האַלט גלייך אַריין אין לעפעל. די קינדער יאָגען דערביי צום ציל...

שנעלקייט און געשיקטקייט, — דאָס זענען די הויפּט־מאָמענטען, וועלכע זענען נויטיג צום ערפאָלג, צווישען די שפּילען זענען פעהאַן אויך אַזעלכע: מען וואַרפט אָפּ דאָס שיכעל פון פוס אויפ'ן סאַמע מיטען פון שפּיל־פּלאַץ; מען דאַרף אויפכאַפּען מיט די ציין אַ זעמעל, וואָס דרעהט זיך אויף אַ שנירעל אַהין און צוריק; אויפעסען, צולויפען צו אַ באַסיין וואַסער און דאָרט אויך מיט די ציין אויפכאַפּען אַן עפּעל, וואָס שווימט פריי אַרום; אין לויף אויפכאַפּען דאָס שיכעל אויפ'ן פוס, פינקטליך עס פאַרשנורעווען און דאַן צולויפען צום בעשטימטען ציל. דאָס הייסט אַ לויף מיט שטערונגען. אַ לויף מיט סורפּריזען איז נאָך קאָמפּליצירטער. די קינדער פון די רייהען דאַרפען אויספיהרען נאָך קאָמפּליצירטערע אויפגאַבען. אַזוי אַ שטייגער, לויפען פון דער ערשטער רייה אַרויס צוויי קינדער און דאַרפען פון אַ בעשטימט אָרט געגענאיבער ברענגען צוויי געגענשטאַנדען. דאָס צווייטע פּאָרל דאַרף שוין ברענגען צוויי מאָל אַזוי פיל, דאָס דריטע דריי מאָל אַזוי פיל א.אַ.וו. דערביי דאַרפען די קינדער מיט די געגענשטאַנדען צוריקלויפען אויף זייער אָרט. עס שאַפט זיך אַ טומעל, אַ געלויף, די קינדער פאַרגעסען וואָס זיי האָבען אַלץ געדאַרפט ברענגען, ווייל די לעצטע אין די רייהען זענען שוין אַנגעלאָדען, ווי אייזלען... עס לאַכען דערביי די קינדער, די צושויער, די לעהרערס...

נאָכדעם הויבט זיך אָן די פּריז־פאַרטיילונג. די וועט־שפּילען קומען געוועהנליך פאָר צווישען איינציגע שולען. די זיגער בעקומען די פּריז־בעכערס, וועלכע שטעהען אין דעם שול־צימער פון דער שול־זיגערין, ביז אַ צווייטען ספּאָרט־טאָג, ווען עס געווינט זיי אַן אַנדערע שולע. די פּריזען ווערען געוועהנליך פאַרטיילט דורך אָנגעזעהענע פּערזענליכקייטען: גענעראַלען, מיניסטאָרען, זשורנאַליסטען א.אַ.וו.

א. ט.

שוין אנגעהויבען די אנטי־ימים־נוראים־אקציע אין סאַוויעט־רוסלאנד

מאָסקווע, (יט״א). די אַנטי־ימים־נוראים־דיגע אַקציע אין סאָוויעט־רוסלאַנד איז שוין פּראָקלאַמירט געוואָרען דורך אַן אויפרוף, וואָס איז פעראָפענטליכט געוואָרען אין „עמעס" צו אַלע יודישע אַרבייטער, אָנגעשטעלטע, האַנדווערקער און קאָלאָניסטען, זיי זאָלען אונבעדינגט אַרבייטען אום ראש השנה און יום־כפּור, די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען און די פאַרבאַנדען פון פּריידענקער וועלען קאָנטראָלירען, ווער עס היט אָפּ די יום־טובים.

אין קורצען וועט געעפענט ווערען אַ ספּעציעלע בעראַטונגס־ביוראָ, וואָס וועט ערטיילען אָנווייזונגען וועגען דער קאַמפּאַניע און וועט אָנצוהען מען אָנקלאַגעס געגען אָרגאַניזאַציעס, וועלכע ענטזאָגען זיך צו בעטייליגען אין דער אַנטי־רעליגיעזער אַקציע.

אין די קאָלאָניעס דאַרפען לויט'ן פּלאַן די יודישע קאָלאָניסטען אָרגאַניזירען סעזאָנאַלע אַנטי־רעליגיעזע מאַרשען, מיט'ן אַנטייל פון אַלע מיטגלידער פון יודישע קאָלכאָזען. די קאָלאָניסטען דאַרפען מיטנעהמען מיט זיך לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען, כדי זיי צו פאַרקויפען אויף די קאָלכאָזישע מערק.

די גאַנצע קאַמפּאַניע ווערט געפיהרט אונטער דער לאָזונג „קאַמף געגען יודישען שבעקולאַנט! קאַמף געגען מיטעלשטאַנד! קאַמף געגען פּריוואַט־הענדלער!"

העברעאיש און יודיש אין א״י

(רייזע-נאָטיצען)

פון ב. צ. גאָלדבערג

„מה" און „יש" זענען ביידע גוטע העברעאישע ווערטער. „מה" איז די טייטש: וואָס, און „יש" — פאַרהאַן. אָבער די ביידע ווערטער צוזאַמען מיט אַ פראַגע-צייכען פאַר אַן׳עק, איז שוין גאָר נישט קיין העברעאיש.

און ווי אויף צו להכעיס קלאַפּט מען דעם „מה יש"? פון פריה ביז נאַכט אויף יעדען טריט און שריט.

און טאַקע: מה יש? וואָס געהט עס מיר אָן דער לעבער אַריין? איך בין בכלל נישט קיין פור-ריסט, אַפילו נישט אין יודיש, און העברעאיש איז דאָך אַוודאי נישט שייך — נישט מיין ציג, נישט מיין קעפעל קרויט.

אַרט עס מיר טאַקע נישט, נאָר איך וויל דער-מיט ווייזען, וואָס עס ווערט פון לשון קודש אין ארץ-ישראל. עס ווערט „מהדיש׳עריג".

די שפּראַך האָט אַריינגעזעצט טויזענטער נייע ווערטער אויף אַמאָל און בחיפזון — אפשר הונדערט יאָהר ווי מען האָט געחובב׳ט שפת עברית, נאָר, אַז עס איז געקומען צום שיסעל, האָט נישט גע-סטייעט קיין לעפעל.

האָט איהר אייך איינמאָל אַוועק.

צווייטענס, וואַקסט דאָ די שפּראַך, די לעבעדי-גע שפּראַך „פיפי תינוקת", פון קינד, פון שול-יונגעל. דער שול-יונגעל לערענט די שפּראַך פון לעהרער און לעהרער זענען בכלל שוואַכע שפּראַך-מענשען אין דער מינדליכער ריידי-שפּראַך.

איז דער אומגאַנג-העברעאיש אָרים, אָהן ניואַנסען, טרוקען און האַרט. די קינדער רעדען צו די גרויסע, ווי די לעהרער צו זיי. און די גרויסע רעדען צו די אַנדערע גרויסע, ווי די קליינע רעדען צו זיי.

עס האָט אפשר אַ מעלה — דערפאַר איז עס אַזוי גרינג „אויפצופיקען" די שפּראַך אין א״י ישראל.

— אָבער וואָס וועט זיין מיט מאַמען?

— ווער דאַרף דאָס הייסט מאַמען?

— אָט גיט ד״ר קלויזנער אַ גאַנצען יעהרליכען קורס אין מאַפו אין העברעאישען אוניווער-זיטעט.

מיט דער צייט וועט זיך דאָס מסתמא אויס-פרעסען — אַז די יודען האָבען געקאָנט איינבייסען די זאַמדיגע, שטיינערדיגע ערד פון ארץ-ישראל, וועלען זיי דעם א״י-ישראל׳דיגען העברעאיש אויך צוקייען.

דערווייל אָבער איז עס פאַר׳ן גוקען, וואָס איז געוואוינט צו דער —„מגילת האש", צו הערט-לען.

און יודיש? וואָס וועט זיין מיט יודיש? לאָוט מען רעדען יודיש? פערפאָלגט מען יודיש?

איך האָב געהערט אין גאַנץ א״י-ישראל יו-דיש. אין די קאָלאָניעס און אין די קבוצות, אין פּאָסט און אין קראָם, אין קאַפע און אין דרויסען, אַפילו אין דעם הייליגען העברעאישען אוניווער-זיטעט אַליין.

און איבעראַל האָט מען מיר געענטפער׳ט צו-ריק אויף יודיש. נאָר מיט צוויי יודען האָב איך גערעדט אויף העברעאיש אין א״י-ישראל: מיט׳ן ספרדישען חכם רבי יעקב מאיר, וועלכען קען קיין יודיש נישט און געוואָלט רעדען פראַנצו-זיש, און מיט ד״ר קלויזנער, וועלכער קען יודיש יאָ, אָבער ער האָט אַזוי לאַנג נישט גערעדט, אָפּ-געוואוינט זיך, הייסט עס: און צו ווייזען, אַז ער האָט חלילה גאָר נישט צו דער „שפחה", האָט ער אָפּט אַריינגעוואָרפען יודישע ווערטלעך אין זיין לשון קודש. צוליב זיין „ישו הנוצרי" האָב איך נאָכגעגעבען מיינס.

געווען אַ פּאָר קרעמער, וואָס האָבען אַרונטער-געלאָזט די אויגען מיט אַ ברוגז און געענטפער׳ט אויף לשון קודש, אַז זיי האָבען נישט דאָס, וואָס איך האָב געוואָלט קויפען — ווען זיי האָבען יאָ, וואָלטען זיי אויך גערעדט יודיש.

אין דער שטיל רעדט אַ מאַמע מיט׳ן קינד אויף יודיש. אין דער הויך — העברעאיש. דער עלטערער דור רעדט יודיש, דער יונגער — העב-רעאיש. די פאות און די יאַרמולקעס — יודיש. די חלוצים — עבריה. מען רעדט העברעאיש — אַפילו די קינדער, אַפילו גימנאַזיע-לעהרער — און מען וואַרפט אַריין שטיקער יודיש. דער יודישער אויס-דרוק, איבערהויפט דער אידיאָמאַטישער יודישער אויסדרוק, קומט גיכער צום מויל, פערלויפט דעם וועג דעם העברעאישען.

און וואָס וועט זיין? די צוקונפט וואָס איז? איך האָב פיינד נביאות. איך געהער נישט צו דעם מין, וואָס זאָגט נביאות. די לאַגע הייסט איז אָבער אַזאַ:

וועט זיין אַ גרויסע אימיגראַציע אין ארץ-ישראל, וועט דער חינוך אַרויספאַלען פון די העבד פון דער אַגענטור און וועט אַריבער צו די קאָלאָ-ניסטען, צו די לאָקאַלע באַלעבאַטים, וועט אימיצער האָבען שכל און אַרויסגעבען אַ טעגליכע צייטונג אין יודיש אין, אָדער פאַר ארץ-ישראל — וועט יודיש זיך צובליהען אין לאַנד, הגם העברעאיש וועט אַלעמאָל בלייבען די האַרענטע שפּראַך, דער לשון פון די געלערענטע.

וועלען די זאַכען נישט פּאַסירען, וועט דער נייער דור רעדען העברעאיש ביז — ביז ענגליש וועט אַרויסשטופען דעם העברעאיש. הייסט איז דער העב-רעאיש פערבונדען מיט׳ן חלוצים-ווועזען, מיט א-דעאַליזם, מיט׳ן בוי פון פאָלק אין לאַנד.

וועט העברעאיש בלייבען באַקעט. וועט א״הר ענגליש גרינג אַרויסשטופען — זי שטופט שוין.

שטרייק פון די פאַרמערס אין די פעראייניגטע שטאַטען

זיי ווילען הויבען די פרייזען פון די פּראָדוקטען

א וואָך פון די שטרייקערס פערהאַלט אַ וואַגען מיט לעבענסמיטעל.

דעטראָיטער יודען פערפלאַנצען 1000 בוימער אין וואשינגטאָן-וואַלד אין ארץ-ישראל

דעטראָיט (יט״א). אונטער דער אָנפיהרונג פון אָרטיגען קרן-קימת קאָמיטעט האָט זיך דאָ גע-בילדעט אַ קאָמיטעט מיט אַנטייל פון פופצעהן אָר-גאַניזאַציעס, וואָס האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל צו פערפלאַנצען טויזענד בוימער אין וואַשינגטאָן-וואַלד אין ארץ-ישראל. די קאַמפּאַניע וועט געפיהרט ווערען ביז סוף אָקטאָבער.

65 יודישע משפחות פון דעטראָיט האָבען גע-גרינדעט אַ געזעלשאַפט מיט׳ן ציל צו שאַפען אַנ אַרבייטער-קאָלאָניע אין ארץ-ישראל אויף דעם קרן קימת-באָדען אין וואַדי-האַוואַריט. יעדער מיטגליד פון דער געזעלשאַפט וועט בעקומען צוואַנציג דו-נאַם ערד, דערפון צעהן דונאַם אויף אָראַנזשען-פלאַנטאַציעס, די קאָלאָניסטען וועלען אין משך פון 5 יאָהר איינצאָהלען 2500 דאָלאַר יעהרליך, און חוץ דעם 1500 דאָלאַר אויף בויען וואוינונגען און אַנדערעווירטשאַפטליכע בנינים.

די נייע אַרבייטער-קאָלאָניע איז איינע פון די נייע קאָלאָניעס, וואָס זענען פּראָיעקטירט אין פּלאַן צו קאָלאָניזירען טויזענד משפחות אויף דעם באָדען פון וואַדי-האַוואַריט.

אפקלאַנגען פון יובילעאום-פייערונג פון דאָרפּאַטער אוניווערסיטעט

אַקציע געגען אַנטיסעמיטישען ארטי-קעל אין דער „מינכענער מעדיציני-שער וואָכענשריפט"

טאַרטו. (יט״א). אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן 300-הונדערט יעהריגען יובילעאום פון טאַרטו-ער (דאָרפּאַטער) אוניווערזיטעט האָט אַ געוויסער דר. ענגעלהאַרדט פערעפענטליכט אין דער „מינכענער מעדיצינישער וואָכענשריפט" אַן אַרטיקעל אין וועל-כען ער שילדערט די ענטוויקלונג פון דאָרפּאַטער אוניווערזיטעט און בעמערקט, אַז די רוסישע הערשאַפט דאַרף בעצייכענט ווערען אַלס „די צייט פון אַריינ-דרינגען פון אונזיכערע עלעמענטען", ווי רוסען און יודען. דער דאָזיגער אַרטיקעל האָט אַרויסגערופען גרויס עמפערונג אין עסטלאַנד, דער פערבאַנד פון יו-דישע דאָקטוירים אין עסטלאַנד האָט פערעפענט-ליכט איז דער גאַנצער פּרעסע אַ בריף, וואָס פּראָ-טעסטירט שאַרף געגען דעם שאָוויניסטישען און אַנ-טיסעמיטישען אַרויסטריט פון דער „מינכענער מע-דיצינישער וואָכענשריפט." די ציטשריפט ווערט אויפ-געפאָדערט צורייקציהען איהר אַנטיסעמיטישע נאָטיץ אין געגענפאַל ווערט געדראָהט מיט אַ קאָלעגיאַלען און געזעלשאַפטליכען באָיקאָט.

א שטאַרקע ליבע

(דערצעהלונג)

פון ב. י. גאָלדשטיין

— .4 —

דער קלאַפּ אויף דער „טויטער" וואַנד

אין אַ וויסטען פריהמאָרגען האָט ריינאָלדס דערהערט דעם קלאַפּ אויף זיין וואַנד.

ער איז דערציטערט געוואָרען. די אויגען האָ-בען זיך איהם שיער אַרויסגעריסען פון די וויעס, און דאָס האַרץ האָט איהם געהאַמערט. ער איז געבליבען שטעהן אין הוילער שרעק און באַלד צו צו דער וואַנד אויף וועלכער זיין חבר אין דעם שטיבעל נומער 5 האָט געקלאַפּט זעהר שטיל, קוים צו דערהערען. ער האָט אָנגעשפּיצט די אויערען. האָט זיך אַריינגעגראָבען אין דער וואַנד און געזע-סען אָהן אָטעם.

ריינאָלדס האָט שוין געקענט דעם סוד פון דער געקלאַפּטער טורמע-שפּראַך. דערויף איז ער שוין געווען אַ געלערנטער. די טורמע האָט איהם אויסגעלערנט די שפּראַך. ער האָט זיך איינגעהערט וואָס דער חבר „זאָגט" איהם:

„מען פיהרט מיך באַלד אַוועק, מען פיהרט מיך אַריבער אין אַנ׳אַנדערער טורמע, לאָז איך דיר איבער אַ מתנה: אין נומער 5 איז ביי די גראַטעס אָפּגעריסען אַ שטיקעל וואַנד לעבען דער סטעליע. אין דעם שפּעלטעל ליגט אַ זעגעל. איין שטאַנג פון די גראַטעס צו דעם הויף-צו איז שוין היבש נראַטע. וואָס איז שוין געווען „אַריינגעאַרבייט", און האָט זיך אַליין דערשראָקען פאַר׳ן קול. עס האָט זיך איהם געדאַכט, אַז דאָס זעגעל מאַכט אַזאַ רעש, אַז עס איז נישט מעגליך, אַז מען זאָל נישט דערהערען אינ׳ם קאָרידאָר, און גאָר מעהר אין דרויסען. שפּעטער ערשט האָט ער זיך דערכאַפּט, אַז אין דרויסען איז קיינער נישטאָ. דאָס איז אַ ווינקעל מיט אַ דאַך. פון וואַנען עס קומט קיין קול נישט אַרויס, און אין קאָרידאָר קען מען אויך נישט דערהערען: די ווענד זענען דיק און די טיר איז פון שטאָל, דער וועכטער איז זיכער מיט זיין אַרעס-טאַנט און דער אַרעסטאַנט קען אָנגעהן מיט זיין אַרבייט אין מיטען העלען טאָג און אינמיטען דער נאַכט. שלעכט איז נאָר, וואָס דער וועכטער קוקט אַלע מאָל אַריין דורך דער גראַטע אין דער טיר, און דאָס, וואָס מען קומט אַזוי אָפּט יעדען טאָג איבערקוקען דאָס שטיבעל.

אַריינגעאַרבייט".

אין דריי חדשים אַרום איז ריינאָלדס אָנגע-קומען אינ׳ם שטיבעל נומער 5.

צי קען זיך עמיצער משער זיין מיט וויפיל דערוואַרטונג און אומגעדולד ריינאָלדס האָט ענדליך דערלעבט די מינוט, וואָס מען האָט איהם פער-שלאָסען אין דעם דאָזיגען „גליקליכען" שטיבעל מיט דעם זעגעל אין דעם שפּעלטעל ביי דער סטעליע?

מיט די נעגעל האָט ער אויפגעגראָבען דאָס שפּעלטעל און אַרויסבעקומען דאָס זעגעל מיט די שאַרפע שטאָלענע ציינדלעך.

ער האָט אַ פיהר געטון מיט דעם איבער דער

ער האָט אָפּגעאַרבייט אַ טאָג אויף דער בע-אַרבייטער גראַטע און דערנאָך אַ פּרואוו געטון. יאָהרען דאַרפען געדויערען ביז ער וועט פערטיג ווערען מיט דער אַרבייט. דאָס זעגעל איז זיך טאַ-קע א זעגעל, האָט טאַקע שאַרפע ציינדלעך, אָבער די גראַטע איז דיק, און נאָך דער גראַטע איז דאָ נאָך איינע פון דער אַנדערער זייט וואַנד. און איינ-זיצען וועט מען איהם דאָ לאָזען בלויז איין וואָך. דערנאָך וועט געדויערען טעגליכע און צוואַנציג וואָ-כען ביז ער וועט ווידער קומען אַהער...

אָבער, וואָס איז די איילעניש? ער האָט דאָך צייט דאָס גאַנצע לעבען.

אויפ׳ן אַנדערען יאָהר האָט ריינאָלדס א פּרואוו געטון די גראַטע און זיך איבערגעשטויסען, אז ווען ער זאָל זיך אָנגעהמען מיט כוח וועט ער אפשר קענען צונעהמען די גראַטע אויף צווייען און זיך דורכשטופען דורך איהר און דורך דער אַנדערער מיט וועלכער ער איז שוין אויך כמעט פערטיג.

ער האָט מיט שטויב פערריבען דעם שניט, וואָס דאָס זעגעל האָט געמאַכט אין די צוויי שטאַנ-גען און דאָ ערשט איז איהם אַרויף די פראַגע: און וואָס וועט זיין, אַז ער וועט שוין אַרויסקריכען פון דעם קבר׳ל און וועט שוין זיין פון יענער זייט וואַנד?

דאָס לעצטע מאָל אויף דער פרייהייט

עס האָט איהם צוגעשפּילט דאָס מזל—גראָד האָט מען איהם גאָר ז׳פּ״ז געבראַכט אין דעם שטי-בעל נומער 5. אָבער ער וואַגט זיך נישט צוצוריה-רען מעהר צו די שטאַנגען ביז ער וועט האָבען פערטיג דעם גאַנצען פּלאַן ווי אַזוי זיך אַרויסצו-ראַטעווען פון דאַנען, און כאָטש נאָר איין קוק טון נאָך אויף זיין מיידעל, וואָס וואַרט ערגיץ אויף איהם.

ענדליך איז ער נאָך אַ יאָהר שפּעטער פער-טיג געוואָרען מיט זיין פּלאַן. דאָס איז איהם געקו-מען אומגעריכטערהייט: מען האָט אַוועקגעשטעלט לעבען דעם געסעלע פון די זעקס פוס, אַ הויכען, דיקען, שווערען אייזערנעם סלופּ. מסתמא וועט מען איהם אין גיכען אַריינגראָבען. דערווייל שטעהט ער אַ ליידיגער. ווען ער זאָל זיין אַצינד אין דעם שטיבעל נומער 5 און זיך אַרויסרייסען דורך די צעזעגטע שטאַנגען אויף יענער זייט וואַנד, קען ער דעם סלופּ צושטעלען צו דער וואַנד, וואָס פיהרט אויף דער גאַס, אויף איהם זיך אַרויפדראַפּען און דערנאָך אַריבערשפּרינגען.

איז טאַקע פּונקט אַזוי געווען.

48 שעה איז ריינאָלדס געווען אויף דער פרייהייט. אין די 48 שעה האָט ער געאַקערט די ערד, אויסגעזוכט וואו די וועלט האָט אַ ג׳עק, גע-זוכט זיין מיידעל, זיין געליבטער כלה צוליב וועל-כער ער האָט שוין אַזוי פיל מאָל איינגעשטעלט זיין לעבען, און צוליב וועמען ער איז אַצינד אַרויס-געקומען פון אַ פינסטערען קבר צו בעגריסען זי, צו האַלטען זי עטליכע מינוט אין די אָרעמס, אָנ-קושען זי און ווידער געהן אין קבר אַריין, אָפּ-פינסטערן דאָס ביסעל פערבליבען לעבען.

אָבער אינערגיץ האָט ער זי נישט געפונען.

צום סוף פון די 48 שעה האָט ער זיך ענ-דליך דערוואוסט, וואו זי שפּאַרט אָן.

מאַרגאַרעט רייען איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. אויף איהר קאָמאָד האָט מען געפונען אַ בריוועל אין וועלכען זי האָט געשריבען: „איך בין מאַרגאַ-רעט רייען, מיין געליבטער איז ריינאָלדס פאַר-סבריי. ער זיצט אין געפענגעניש".

ריינאָלדס האָט מעהר נישט געהאַט וואָס צו טון אויף דער פרייהייט.

נישט די הינט און נישט די דעטעקטיווס און נישט די קלוגע שפּיאָנען האָבען געקענט געפונען דעם אַנטלאָפענעם. פריהער, ווען מאַרגאַרעט האָט געלעבט, האָט מען געוואוסט, וואו איהם צו זוכען. אָבער אַצינד, אַז מאַרגאַרעט ליגט שוין אין קבר, איז נישט געווען וואוהין צו לויפען און וואו איהם צו זוכען.

נאָר מען האָט איהם נישט געדאַרפט זוכען: ריינאָלדס איז אַליין געקומען. געקומען אַ געבויגע-נער, אַ צעבראָכענער, אַ שברי כלי. האָט אַריינגע-מאַרשירט צום געפענגעניש, ווי צו זיך אין שטוב אַריין און זיך געהייסען אָפּפיהרען צוריק אין צעל אַריין.

אויף אַלע פראַגען האָט ריינאָלדס נישט גע-ענטפערט. ער האָט נאָר געזאָגט אין אַ וויינענדיג קול: „ביז אַצינד האָב איך אייך אַלעמאָל געזאָגט, אַז איך וועל אַנטלויפען. איך האָב נישט געקענט איינזיצען אין קיין געפענגעניש וויסענדיג, אַז דאָרט אויף דער פרייהייט וואַרט אויף מיר אַזאַ שעהנער מענש מיט אַזאַ גוטער נשמה — מאַרגאַרעט רייען. איך האָב געמוזט אַנטלויפען. אָבער אַצינד מעגט איהר מיך זעצען וואו איהר ווילט. עס איז דאָס ערשטע מאָהל, וואָס איך פערזיכער, אַז איך וועל מעהר נישט אַנטלויפען. נישטאָ צוליב וואָס צו לוי-פען. מיין טייערסטע מיידעל אין דער וועלט, דאָס איינציגע בעשעפעניש, וואָס איז מיר געווען ליב און טייער, דאָס מיידעל מיט׳ן גאָלדענעם האַרץ איז מעהר נישטאָ... ווען איהר זאָגט מיר פריהער מיט אַ וואָך, אַז זי איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, וואָלט איך איצט נישט געווען אַנטלאָפען. ווע-מען האָב איך דען אויף גאָט׳ס וועלט דאַרפען, אויף דער פרייהייט, וואָס איך זאָל דאַרפען לויפען זעהן... גיין, מער לויף איך נישט !".

(סוף)

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

צו די ליבע קינדערלעך

ליבע קינדערלעך!

אט שטייען מיר שוין ווידער אויף דער שוועל פון הערבסט, און עס ווערען צייטיג אלע אויבסטן און בעטען זיך, אז מ'זאל מאכען אויף זיי שהחיינו.

די זון האט זיך שווער אנגעמאטערט פאר'ן גאנצען זומער, געברענט און געפייערט אויף אלע כלים, אויסגעגליהט און איהר ווארימקייט אלע ביינדעלעך פון די קינדערלעך און זיי צייטיג געמאכט — פאר דער שול...

די זון איז איצט מיד נאך'ן הייסען זומער, און זי הויבט זיך אן אפצוקיהלען; פון אלע זייטען הויבען זיך אן צו ווייזען קיהלע ווינטעלעך, דער הימעל הויבט זיך אן צו ברוגז'ן און צו קנייטשען מיט וואלקענעס און כמארעס זיין בלויעם שטערען, און עס גייען זיך מאכען אומעטיגע רעגענס...

— איהר, קינדערלעך, האט עפיס ליב די הערבסטיגע רעגענס?

— איך, ווי איהר קוקט מיך אן, און איהר זעהט מיך נישט, האב זיי נישט שטארק ליב!... עס ווערט מיר עפעס אומעטיג אויפ'ן הארצען פון זיי, און עס דערדריסט מיר שטארק, וואס נאך א זומער, א ליכטיגער, א גילדענער איז אוועק!

אבער, אז קינדער הויבען אן צו גיין אין די שולעס, און עס דערהערען זיך זייערע פריילינגע, קלינגענדיגע שטימעלעך, בעת זיי גייען זיך גרייטען צו ווערען גרויסע מענשען — איז דער רעגען, מיט די שווערע כמארעס, נישט אזוי סטראשנע, און מ'ווייסט אויף זיכער, אז דער הערבסט און דער ווינטער וועלען אדורך אין דער ארבייט און לערנען זיך ווי א חלום, און עס וועט ווידער אנהויבען צו וואקסען און בליהען!

אזוי איז שוין, קינדערלעך, דער סדר עולם: די מחנות פייגעלעך פליהען פון אונז אוועק אין די ווייטע ווארעמע לענדער, און —

די גאסען הילכען אויף מיט נייע פריילינגע, זינגענדיגע קולעכלעך פון די מחנות קינדערלעך, וואס איילען אין די שולען.

דער פעטער פון רעדאקציע.

דער שמיד

פון ח. י. פארבער.

ביי דער ארבייט שטעהט א שמיד,
און ער זינגט אן'ארבייטס־ליד —

ווען דאס אייזען איז צוגליהט,
ווי א רויטע בלום צובליהט:

קלאפט ער מיט'ן האמער דאן;
זינגט דאן אייזען: דלין, דלין־דלאן:

און דער הארטער אייזען־קלאנג,
מישט זיך אויס מיט זיין געזאנג.

און זיין שטימע, דאכט זיך אויס,
קומט אן'אייזערנע ארויס.

זינגענדיג, די ארבייט געהט,
און אין לופט ארום צושפרייט.

פליהען פייער־פינקען גיך,
גליהען פינקלען, לעשען זיך.

און אלץ שטארקער קלאפט דער שמיד,
און אלץ פעסטער ווערט זיין ליד.

אויפ'ן הארטען אייזען הייס,
פאלען גרויסע טראפענס שווייס:

און דער שווייס וואס קאכט און זי
ווערט אין אייזען איינגעשמידט...

מיט'ן האמער, מיט דער צוואנג
און בעגלייט פון זיין געזאנג,

פון פריהמארגען ביזקל נאכט,
זאכען נוצליכע ער מאכט:

מאכט אן'אקער און א בעט,
און א טיער — א שטאכעט.

אין די זאכען, קינדער ווייסט,
ארבייט־שווייס איז איינגעשווייסט.

ארבייט־שווייס פון ארבייט־מאן,
אין די זאכען איז פערהאן.

— ווען איהר געהט אמאל פערביי,
אויפ'ן ווער א שמידעריי,

און איהר הערט דעם אייזען־קלאנג,
אויסגעמישט מיט א געזאנג,

ווייסט וואס דארט ווערט אויסגעשמידט —
שעצט די ארבייט פונ'ם שמיד!

א טעאטער־פארשטעלונג אין א שפיטאל פאר פערקריפעלטע קינדער אין בערלין

געראטעוועט די פליג פון א שווערען טויט...

פון יצחק פרידמאן.

ווען דער יונגער וואציק געהט פון דער שולע, געהט ער זיך הערט ביי דער וואנד, מיט דער האנט בעהאלטען אין ארבעל און יאגט זיך מיט די פליגען.

ער לאקערט נאר אויף דער גרעסטער. ווארום — זאגט ער — אז ער וועט זי כאפען, וועט ער פון אלע פטור ווערען, מ'וועט שוין מעהר קיין פליג נישט זעהן.

ער הערט זיך איין, ווי זי זשומעט... אט הערט ער זי, און באלד ווערט זי איהם פערלוירען פון די אויגען. ר'געהט פערטראכט, און כאפט דערווייל עטליכע אומשולדיגע קליינע פליגלעך, און צעדריקט זיי אין די הענד פאר כעס.

ער האט שוין פיל דערמארדעט, און ס'ווערט נאר נישט ווייניגער. ס'דאכט זיך איהם, ס'איז נאך דא מעהר... זיי שטעכען, זיי בייסען, רייצען אויף איהם אן די קליינע „קאמער", זי צעבייסט איהם, ווי זי זעהט נאר אן'אויפגעדעקט אבר, ער יאגט זי מיט כעס, ער ווערט מיד, און בלייבט א בעזיגטער, און געהט אהיים.

נאך מיטאג קומט ער מיט א שטארקער עקשנות מ'מוז, זאגט ער, כאפען די גרויסע פליג, און פון איהר נקמה נעהמען. ער געהט שוין נישט אליין נאר מיט א פאר חברים.

די פליג זיצט בעהאלטען אין איהר בעהעלטעניש, נישט וויסענדיג, אז מ'לאקערט אויף איהר. די יונגערע פליהען ארום

ווי אויף צו להכעיס געפעלט א יונג פליגעלע צו בעזעצען זיך אויף וואציק'ס אויער, און גיט איהם א ביס, מיט א שפיל אין אויער אריין, ער ווערט בייז, און גיט זיך א לאז מיט די חברים נאכזוכען, נאכהערען, צי זי בעוועגט זיך... וואציק געהט פאראויס, און דערהערט זי, ער לויפט צו ס'ווערט שטיל, ער בלייבט שטעהן אנגעשטרענגט.

א חבר שרייט אויס:

— וואציק! כ'האב זי!

אלע קומען צו אויף א געריכט.

איינער זאגט, מ'זאל איהר אריינזעצען א שפיציג העלצעל אין קערפער, און אפלאזען.

א צווייטער, א חבר, א נאאיווער, א בלייכער, רופט זיך אן:

— וואציק! לאז זי פריי, וואס טויג דיר זי צו דערדריקען? דו וועסט גארנישט אויספיהרען, אט שטעהן אויף דיין פלייצע א סך אנדערע.

וואציק שרייט אויס:

— קומט, וועט איהר זעהן איהר פסק!

ער געהט פאראויס און זוכט אפ א רעדעל שפינוועבס, און ווארפט זי אהין אריין.

אלע שטעהען און קוקען צו, ווי די שפין לויפט צו. און הויבט זי אן צו פערפלאנטערן אין געשפענגעניש..

זיי הערען זיך צו, צו דעם שרייען פון דער פערמאטערטער פליג און האבען הנאה...

אבער דאס בלייכע יונגעלע האט זיך פאמעליך צוגעשארט און נעטון א פאך מיט דער האנט, צעריסען דאס שפינוועבס, די שפין איז מיט אימפעט ארויף גאנץ הויך, די פליג איז געראטעוועט געווארען, און אוועקגעפלויגען.

אלע חברים זענען מיט א געלעכטער אהיים געגאנגען.

איינע אקליינע

טאנצען קליינוואַרג אין א רעדעל,
און אין ראד א קליין מיידעל;
וואס מיר שיך און וואס מיר זאקען,
בלוי די אויגען און בלאנד די לאקען.

און די גאנצע גאס מיט מענשען
טוען אט די קליינע בענשען;
גאט האט איהר פיעל חן געגעבען,
כאטש אנ'ארים היים און לעבען.

ליבען זי די קליינוואַרג אלע,
קליידען זיי זי ווי א כלה;
יונגלעך ווי קלעזמארים שפילען,
אויף די ביימער פויגעל טרילען.

רינגלען מענשען זי ארומעט,
ווערט די קליינע באלד פערומערט;
פאלט פון איהר ארמב דער שלייער,
עפעס ברענט דאס רעכטע אויער..

אין א ווינקעל שטיל פערקליבען,
איז די מאמע שטעהן געבליבען:
„קינד מיינס ליבע, דו מיין לעבען,
„זאל די גאס כאטש פרייד דיר געבען"..

ראזענפעלד.

מ'האט געהייסען האקען א טשייניק, האט ער געהאקט...

פון שמואל פיערט.

א צינגעל האט לעמעכל געהאט, ווי אויף שרייפעלעך. און א גאנצען טאג האט ער נישט אויפגעהערט פרעגען און נודען מיט אזעלכע נארישקייטען, אז איינע איז געווען גרעסער פון דער צווייטער און די דריטע נארישער פון דער צווייטער.

קיין פערגעניגען האט לעמעכל מיט דעם זיינע עלטערען נישט פערשאפט, נאר פערקעהרט, זיי האבען פון איהם געהאט פיל צרות און וויפיל זיי האבען געטראכט און געזוכט עצות, האבען זיי אלץ נישט געפונען און ער איז זיך שוין אזוי געוואקסען א נאר.

לעמעכל'ס טאטע איז געווען א שוסטער, האט ער אין א ווינקעל פון שטוב געהאט זיין קליינעם ווארשטאט, וואס איז בעשטאנען פון א נידריג טישעל מיט א קליין בענקעלע.

אויפ'ן טישעל זענען געשטאנען פושקעלעך, מיט שוסטערשע טינט, מיט שוואווקס, מיט דריוונינקע צוועקעלעך. ס'זענען אויך געלעגען אנגעווארפען א העמערל, א קליינע אפצווענגע, א שוסטערשע נאדעל. אנ'אל און קלעצלעך פון פרויען- און מענער-שיך.

אויף דער ערד, ארום דעם טישעל, זענען געלעגען אנגעווארפען אלטע און צוריסענע שיך.

אט ביי דעם קליינעם ווארשטאט, נישט געשטערט פון קיינעם האט זיך לעמעכל'ס טאטע געקענט אבזיצען צוועלף און פערצעהן שעה, און לייגען לאטקעלעך אדער מיט דער אל אויסבויערען לעכלעך אין די פאדעשוועס און פערקלאפען די לעכלעך מיט דריוונענקע צוועקעלעך.

איז דאך אבער לעמעכל געווען א גרויסער פלוידערער און אויך אלץ ליב געהאט צו טשעפען, האט ער זיך געדרעהט לעבען ווארשטאט און אלע מאל צוגענומען עפעס אנדערש.

אט האט איהם דער טאטע נישט געהייסען טשעפען די צוועקלעך מיט זיינע שיטערע פינגער, חאט ער שוין געהאלטען אין האנד דאס העמערל אדער די אל, און געבויערט לעכלעך אין אנ'ערשט פערריכטען שוך, און דער טאטע האט געמוזט אנשרייען אז ער זאל אוועקגעהן, ווייל ער לאזט אים נישט א לאטקעלע לייגען.

לעמעכל האט געפאלגט און אוועקגעגאנגען, אבער ער האט באלד פערגעסען און איז ווידער צוגעגאנגען, גענומען שטערען און נודען מיט זיינע נארישע פראגען.

געשלאפען איז לעמעכל צוזאמען מיט זיין טאטען, אזוי, אז ווי נאר ער האט גאנץ פריה דערפיהלט אין שלאף, אז דער טאטע איז נישטא האט ער געוואוסט, אז ער זיצט שוין ביי דער ארבייט, איז ער אויך אראב פון געלעגער און צוגעגאנגען ווי געוועהנליך שטערען.

דעם אינערפריה איז אבער דער טאטע געווען אביסעל ברוגז'ליך און ער האט אויף איהם אנגעשריגען:

— אפשר וואלסטו מיר אויפגעהערט צו שטערען אין דער ארבייט?

האט לעמעכל אויפגעהערט טשעפען די אינסטרומענטען און ער האט אנגעהויבען פרעגען:

— טאטע, פארוואס קלאפסטו נישט בעסער מיט'ן שוך אין האמער, איידער מיט'ן האמער אין שוך?

— פארוואס איז די קאץ נישט קיין מענש?

— פארוואס...

— פארוואס...

— און פארוואס...

דער טאטע האט שוין מעהר נישט געקענט הערען אזוינע נארישקייטען און ער האט ווידער אנגעשריגען:

— אפשר וואלסטו מיך געלאזט ארבייטען? געה אין קיך האקען א טשייניק!

לעמעכל האט געפאלגט. ער איז זיך אריינגעגאנגען אין קיך, אראבגענומען פון דער וואנד דעם טשייניק, אויסגעזוכט פון ערגיץ אנ'אלט פערזשאווערטען האמער און גענומען האקען...

אז די מאמע האט דערהערט אזוי שטארק קלאפען איז זי אריין אין דער קיך און דערזעהענדיג וואס לעמעכל טוט האט זי זיך אנגעכאפט מיט ביידע הענד ביים קאפ און געשריגען:

— אוי וועה, וואס טוסטו, וואס? וואס האקסטו דעם טשייניק!

לעמעכל האט אויסגעשטעלט אויף דער מאמען א פאר פערוואונדערטע אויגען און איהר געענטפערט:

— דער טאטע האט געהייסען —

און ער האט נאך שטארקער גענומען האקען אין טשייניק...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

די שטרייק-בעוועגונג אין לאדז

די סיטואציע אין זגערזש

(2) די סיטואציע אינ'ם זגערזשער שטרייק, – חוץ דעם, וואס עטליכע לוין-שפיגערייען זענען געלאזט געווארען אין גאנג – איז אהן ענדערונג.

דער שטרייק אין די זגערזשער וועבערייען דויערט ווייטער.

קיין קאנפערענצען רופט מען נישט צוזאמען.

דער ארבייטס-אינספעקטאריאט האט געמאכט אפהענגיג דאס צוזאמענרופען א קאנפערענץ פון דער מעלדונג פון ביידע צדדים וועגען דעם ענדגילטיגען פרעציזירען פון זייערע פאסטולאטען.

דער שטרייק אין אלעקסאנדער

(2) די עהערנעכטיגע קאנפערענץ, וואס איז צוזאמענגערופען געווארען דורכ'ן ארבייטס-אינספעקטאר, כדי צו ליקווידירען דעם שטרייק אין די זאקען-פאבריקען, האט נישט געגעבען קיין רעזולטאט.

די פאבריקאנטען האבען אמת מסכים געווען אויף געוויסע הנחות, אבער צו קיין אויסגלייך איז נישט געקומען.

דער ארבייטס-אינספעקטאר האט דעריבער געמאלדען, אז ער וועט צוזאמענרופען א קאנפערענץ ערשט דאן, ווען די פאבריקאנטען וועלען איהם מודיע זיין, אז זיי זענען מסכים אויף די בעדינגונגען, וואס זענען זיי ארויסגעשטעלט געווארען אויף דער מאנטאגדיגער קאנפערענץ.

מחמת דעם וואוקס פון בעשטעלונגען, וואס האט געבראכט צו א געוויסער נאכגיביגקייט מצד די פאבריקאנטען, ריכט מען זיך, אז זיי וועלען דאנערשטאג אנ'ערך מאכען ווידער א פרוב צו ליקווידירען דעם שטרייק.

ווי האלט עס אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

(2) אין רעזולטאט פון די בעראטונגען פון די שטרייקענדע אויפ'ן ספארט-סטאדיאן פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור", וואס האבען געדויערט 3 שעה, זענען די ארבייטער צוגעטראטען צו דער ארבייט אין אלע אפטיילונגען, חוץ דער רייסעריי און שפינעריי.

אזוי ווי די רייסעריי איז א צוגרייטונגס-ארט פאר דער ווייטערדיגער ארבייט אין די איבעריגע אפטיילונגען, וועלט נאכ'ן אויסנוצען דעם שוין פערטיגען מאטעריאל, געמוזט קומען צו דעם אפשטעלען פון די איבעריגע אפטיילונגען.

מחמת דעם איז פארגעקומען א קאנפערענץ ביים ארבייטס-אינספעקטאר, און בעזונדערע בעראטונגען פון די אויבענדערמאנטע אפטיילונגען.

די סיטואציע איז נאך דערווייל נישט קלאר.

שטרייק אין דער פירמע ק. „בעניך"

(2) עהערנעכטען איז אויסגעבראכען א שטרייק אין דער פירמע „קארל בעניך" אין שייכות מיט דער לוין-רעדוקציע.

די אדמיניסטראציע פון דער פירמע האט געמאלדען די ארבייטער, אז אין פאל, ווען דער סכסוך זאל זיך פערציהען, וועט די פירמע פערלירן אלע בעשטעלונגען, ווייל זי ארבייט אויף לוין.

די שטעלונג פון די ארבייטער איז, אז דווקא די ווילדע קאנקורענץ פון די פירמעס, וואס ארבייטען אויף לוין און רעדוצירען די פערדינסטען ביז צום מינימום, ברענגט דערצו, אז אפילו די גרעסטע פאבריקען זענען געצוואונגען צו רייסען די לוינען, כדי אויסצוהאלטען די קאנקורענץ.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז אין דער שמאל-רייזינער פאבריק פון „קארל בעניך" ארבייטען איצט קוים... 60 ארבייטער.

די נעכטיגע אונטערהאנדלונגען מיט דער פירמע האבען נישט געגעבען קיין רעזולטאט.

ווידער אקופירט א פאבריק

(2) ווי מיר האבען שוין געמאלדען, איז עהערנעכטען אויסגעבראכען א שטרייק אין דער פירמע „אלארט, רוסא און קאמפ." אויף קאנטנא אס 19.

עס האבען געווארפען די ארבייט אנ'ערך 1,800 ארבייטער.

נעכטען איגדערפריה, מחמת דער סכסוך איז נישט ליקווידירט געווארען, האבען 700 ארבייטער פון דער פריהמארגען-שיכט אפגעשטעלט די ארבייט, נישט פערלאזענדיג דערביי די מויערען פון דער פאבריק.

די פארשטייער פון די שטרייקענדע האבען זיך געווענדט צו דער „פראצא" און צו די קלאסען-פעראיינען וועגען אנ'אינטערווענץ.

די פעראיינען האבען מסכים געווען אנצופיהרען מיט דער שטרייק-אקציע בתנאי, אז זיי זאלען האבען פערזיכערט די אליין-אדורכפיהרונג פונם שטרייק, ד. ה. אז אנ'אנדערע שטרייק-קאמיסיע זאל נישט האנדלען אויף אייגענער ריזיקא.

בעלכאטאוו ארבייט ביסלעכווייז

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן צוזאמענברוך פונם שטרייק אין דער בעלכאטאווער אינדוסטריע, הויבען ביסלעכווייז אן צו ארבייטען אלע נייע פאבריקען.

געוויסע מניעות זענען דא דערביי, וואס א בעדייטענדער פראצענט שטרייקענדע האט, נישט וועלענדיג ליידען עקסטע נויט און הונגער, זיך אריבערגעטראגען אין די נאהענטע דערפער און איז בעשעפטיגט ביי פעלד-ארבייט. א געוויסע צאהל פון די ארבייטער האט אויך בעקומען בעשעפטיגונג אין לאדז.

דאס פולשטענדיג-נארמאלע ארבייטען פון דער בעלכאטאווער אינדוסטריע קאן געשעהן ערשט אין א צוויי-דריי וואכען ארום.

די פעראייגען בעראטען זיך וועגען דער לאגע

(2) לעצטענס איז פארגעקומען א רייה זיצונגען פון דעם לאדזער טעקסטיל-ארבייטער-פעראיין (ז.ז.ז.) מיט דער בעטיילונג פונם דעפ. גארדעצקי.

בעת די בעראטונגען איז בפרוטיות ארומגערעדט געווארען די איצטיגע סיטואציע אויפ'ן ארבייטס=מארק אין לאדז, און מ'האט זיך ספעציעל אפגעשטעלט אויף דער איצטיגער שטרייק-בעוועגונג.

אין די אנגענומענע רעזאלוציעס איז געווענדט געווארען די אויפמערקזאמקייט אויף דער בעוואוסזיניג-קאנסעקווענטער פאליטיק פון די פאבריקאנטען, וועלכע רייסען די לוינען נישט אלע מיטאמאל, נאר אין בעזונדערע פאבריקען און אין בעזונדערע אפטיילונגען, און מחמת דעם, וואס עס פעהלט אויס סאלידארישקייט אין די ארבייטער-רייהען, האט די דאזיגע אקציע ערפאלג.

אויף דער לעצטער הויפט-פערוואלטונגס-זיצונג פון ז. ז. ז. איז בעשלאסען געווארען צו צוזאמענרופען אויף זונטאג, דעם 11 ד. ח. א קרייז-צוזאמענפאהר פון ז. ז. ז. פון אלע 27 אפטיילונגען און מיט'ן אנטייל דעפ. גארדעצקי א. א.

קיין לאדז זאל אויך קומען דער געוו. מיניסטער מאראטשעווסקי.

די אויפגאבע פונם צוזאמענפאהר איז דאס גענויע ארומרעדען פון די פרטים בנוגע דעם געזונד מאכען די פערהעלטעניסען אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע פון לאדז און אומגעגענד.

מיטוואך ו / 7 אלול תרצ"ב

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 4.48
זון-אונטערגאנג 6.22

רעגיסטראציע פון יאהר-גאנג 1914

היינט, מיטוואך ד. 7 סעפטעמבער דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע יונגעלייט פונ'ם יאהרגאנג 1914וואס וואוינען אויפן שטח פון 1-טען קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די ליטערעס:

O P R S T U W Z Ż Ź

און די, וואס וואוינען אין -8טען קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

A B C D E F G

מ'דארף מיט זיך מיטברענגען אלע נויטיגע דאקומענטען.

רעגיסטראציע אויף אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע פיזישע ארבייטער

קומט פאר היינט,

היינט, מיטוואך, 7 סעפטעמבער, די אותיות

R S T N W Z Ż

תפילה אין דער אלטשטעטישער שוהל

נאכ'ן טויט פון דער פרעזידענטין מאשטשיצקא

היינט 10 א זייגער אינדערפריה קומט פאר אין דער אלטשטעטישער שוהל א תפילה צוליב'ן טויט פון דער פרעזידענטין מאשטשיצקא. די תפילה ווערט איינגעארדענט פאר דער שול-יוגענד דורך דער קהלה.

* * *

די יודישע קהלה האט דערהאלטען פון דער קאנצעלאריע פון מלוכה-פרעזידענט א דאנק פאר די מיטגעפיהל-דעפעשע צוליב'ן טויט פון דער פרעזידענטין מאשטשיצקא.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) לייוועבער, (פריי־הייטס־פלאץ 2). הארטמאן, (מליבארסקא 1). דאנילעצקי, (פעטריקאווער 127). פערלמאן, (צעגעלניא 32). צימער, (וואולטשאנסקא 37). וואויטשיצקי, (באפיורקאווסקי 27).

עס ווערען אלץ מעהר ראדיא-אבאנענטען

(2) אויפ'ן 1 אויגוסט ת. י. זענען אין לאדז געווען פערערגיסטרירט 21,384 ראדיא-אבאנענטן.

אין משך פון אויגוסט זענען צוגעקומען נאך 414. אפגעקומען פאר דער צייט זענען 225, אזוי אז בסך-הכל איז די צאהל אבאנענטען געשטיגען מיט 189 פערזאן.

פער'סמ'ט מיט ווילדע יאגדעס

(2) דער 7-יאהריגער וואצלאוו וויבור (זשגאווסקא 106) האט שפאצירענדיג אין נאענטן וועלדל צוזאמען מיט זיינע עלטערן, זיך אנגעגעסן מיט וועלפישע יאגדעס.

מ'האט דאס קינד אפגעפיהרט אין קריינשפיטאל אויף דער זאגאיניקאווא.

פון האנדעלס-געריכט

לאדזער סוחרים בעטען נישט מעהר קיין „נאדזור"

יאן קאפמאן, בעזיצער פון קינא-טעאטער „רעדוטא" (קאפערניקא 16) איז אין יאהר 1930 פערעפענטליכט געווארען אנ'אופאדלאשטש.

אויף דער קרעדיטארען-פערזאמלונג פון 24-טען אויגוסט 1932. איז צוליב דעם, וואס די פירמע האט נישט געמאכט קיין שום פארשלאג, בעשלאסען געווארען א קרעדיטארען-פערבאנד. אלס סינדיק און צייטווייליגער קאסיר פון דער אופאדלאשטש-מאסע איז נאמינירט געווארען אדוואקאט פינעס.

דאס געריכט האט די וואהל בעשטעטיגט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „לעשנא", אפרעטור און פארבעריי (לעשנא 39) איז אלס קוראטאר נאמינירט געווארען אדוו. רוזשא לוקאמסקא.

* * *

די פירמע „ישראל פאגעל און זוהן" אין זגערזש (דאמבראווסקא 14) איז אויפ'ן ארט פון ביז-איצטיגען סינדיק איצקאוויטש, נאמינירט געווארען דער נעוו. קוראטאר אדוו. וואלמאן.

* * *

אין חודש אויגוסט ד. י. האט דאס געריכט פערעפענטליכט 12 אופאדלאשטשען – אין יולי 13. וועגען „נאדזורען", איז אין משך פון חודש אויגוסט קיין איין ביטע נישט אפגעגעבען געווארען, אין יולי — 5.

די „שיינע וויקטשיע"

איז אריינגעפאלען דווקא ערב דער התונה

(2) מיט אנ'ערך 2 יאהר צוריק איז ביי א געוויסען אהרן ראבינאוויטש (זגערזשער 24) געווען אנגעשטעלט, אלס דינסטמיידעל, די 28-יאהריגע עמילא-וויקטאריא סקוטשינסקא, וועלכע האט געהאט א צונעמעניש די „שיינע וויקטשיע".

ויהי היום—האט די „שיינע וויקטשיע" ארויסגע'גנב'עט ביי ראבינאוויטשן ציהרונג פאר 8 טויזענד זלאטעס, און איז נעלם געווארען, ווי אין וואסער אריין...

עס האבען נישט געהאלפען די בעמיהונגען פון דער פאליציי, די פונאנדערגעשיקטע שטעקבריף: וויקטשיע איז פערשוואונדען—פונקט זי וואלט אויף דער וועלט נישט געווען.

אינדער'אמת'ן איז אבער וויקטשיע נישט פערשוואונדען, נאר זי האט זיך ווי בעהעריג איינגעארדענט אויף א פאסטען אין קיעלץ ביי געוויסע רישקאווסקי'ס.

איינגעמאלדען האט זי זיך בזה האופן: ביי-טאג האט זי געארביים אלס כשר, ארענטליך דינסט-מיידעל, און ביינאכט איז זי מיט וויטריכעס געגאנגען אויף „משא ומתנס" אין דער שמאט...

די גע'גנב'עטע זאכען פלעגט זי א צייט האלטען ביי זיך אין קוך-צימערל, און דערנאך פערקויפען צו פאסערס.

הכלל דאס „געשעפטעל" איז געגאנגען גאר גוט, און צום גליק האט זיך א שידוך אויך געמאכט-גאר א לייטישער—און מ'האט עהערנעכטען שוין געזאלט גיין אין קלויסטער.

מאכט זיך אבער א מעשה—פונקט צום אומגליק! – אז די „שיינע וויקטשיע" האט פריהער געהאט צו טון מיט אנ'אנדער חתן, וועלכער איז שפעטער דורך איהר אפגעשטויסען געווארען, און אז יענער האט דערזעהן, אז זי גייט איצט חתונה האבען מיט אנ'אנדערען, און אויף אנ'אמת'ן טאקי—איז ער אוועק אין דער פאליציי און זי „פערשיט"...

איצט וועט זי האבען צו פערענטפערען זיך פאר'ן קיעלצער געריכט, און אז זי וועט דארט בעקומען דעם פסק, וועט מען איהר ערשט ברענגען קיין לאדז, וואו זי וועט האבען אפצושלוקערצען די מעשה מיט ראבינאוויטשעס ציהרונג.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 2-8 און פון 5- 9אווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

קאנצערט-דירעקציע: אלפרעד שטרויך, טעל. 213-84.

פילהארמאניע

דאנערשטאג, דעם 15 סעפטעמבער 1932, 9 אווענד

גרויסער וויאלין-רעטשיטאל

פון וועלט-בעריהמטען פידעל-ווירטואז פאר זיין אפפאהרען קיין אמעריקא

BRONISŁAW

GIMPEL

ביים פארטעפיאן: דער בעריהמטער פיאניסט קארל גימפעל

אנ'אויסערגעוועהנליכער רייכער פראגראם:

2 פון די שענסטע וויאלין-קאנצערטען אויף איין מאל אין איין אווענד!

1) Beethoven—Koncert D-dur, 2) Glazunow—Koncert A-moll, 3) Bruch—כל נדרי

4) de Falla —Taniec hiszpański, 5) Schubert — Biene, 6) Wieniawski — Tarantella.

בילעטען פון 90 גר. ביז 4.40 זל. צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אז 50 ליבט זיך איז 40

רעצידירט דאָס פלעשעל זאַלץ־וויער...

(2) דער 40־יעהריגער באַהן־בעאַמטער וואַצ־לאַוו קורפּאַטאָוויטש, אַ מאַן אַ בעווייבטער האָט זיך מיט עטליכע יאָהר צוריק בעקענט מיט דער 50־יעהריגער זאָפיאַ קלער, פון סלאָוויאַנסקא 6.

נאָך עטליכע חדשים קאַנטשאַפט האָט קורפּאַ־טאָוויטש פערלאָזט זיין ווייב און איז אַוועק וואוי־נען אויף שטענדיג צו זיין קאָכאַניקע דער „מאַדאַם קלער“.

עטליכע יאָהר האָבען זיי צווישען זיך געלעבט, ווי די צוויי טייבעלעך, און זייער רוה איז נאָר פון צייט צו צייט געשטערט געוואָרען דורך קורפּאַטאָ־וויטשעס ווייב, וועלכע פלעגט זיי „אָפּשטאַטען“ צו־פעליגע וויזיטען, און געמאַכט סקאַנדאַלען.

מיט אַ פּאָר חדשים צוריק האָט קורפּאַטאָוויטש בעמערקט אַז די געליבטע זיינע, איז עפּעס נישט אין אָרדנונג מיט'ן קאָפּ און ער האָט זי דעריבער איינגעאָרדענט אין קאָכאַנובקע, וואו זי האָט אַ־דורכגעמאַכט אַ לענגערע קוראַציע.

שפּעטער, אַז זי איז פון'ם משוגעים־הויז צו־ריקגעקומען, האָט זי בעמערקט, אַז דער געליבטער איהרער איז עפּעס אויך נישט אין אָרדנונג, אַז ער איז עפּעס נישט שטאַרק נתפּעל מיט איהר צו־ריקקומען און אַז בכלל שיקעלט ער עפּעס איב־ערגיץ...

די קלער האָט אָנגעהויבען צו פאָרשען וואָס מיט איהר געליבטען טוט זיך, וואָס ער שיקעלט אַזוי און זי איז דערגאַנגען אַז זיין "ליבענד האַרץ" האָט זיך אַריבערגעטראָגען אויף אַן אַנדער דאַמע, אַ שכנה'טע.

עס האָט נישט לאַנג געדויערט — עהער־נעכטען איז עס געווען — און קורפּאַטאָוויטש האָט זיך אָנ־געהויבען צו פּאַקען אויף איבערציהען זיך צו זיין נייער געליבטע.

האָט זיך די קלער אָנגעהויבען צו בעטען, ער זאָל עס נישט טון, ער האָט זיך אָבער געמאַכט, ווי נישט הערענ־דיג, ווי נישט איהם מיינט מען.

די פערצווייפעלטע פרוי האָט דאַן אַ כאַפּ גע־טון אַ פלאַש זאַלץ־זויער און בעגאָסען קורפּאַטאָ־וויטשען ווי גרויס ער איז.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּ־געפיהרט אין שפּיטאָל.

די קלער איז אַרעסטירט.

א „זאבאווע“ מיט צוויי טויטע

בלוטיגער פינאל פון א פייערלעשער-פערוויילונג

(2) אויף אַ פייערלעשער־פערווײלונג אין דאָרף שלאַדקאָוויצע, היבטער לאָסק, איז צווישען די זאַ־באָווע־לייט אויסגעבראָכען אַ געשלעגע, בעת וועל־כען סטעפאַן יאַנטשי און פּיאָטר מיכלעווסקי זענען דערהרגעט געוואָרען. אַ דריטער לעאָן סטאַנישעווס־קי איז שווער פאַרוואונדעט געוואָרען. דער מעסער־העלד סטאַניסלאַוו יאַקס איז אַרעסטירט געוואָרען.

אקראבאטישע קונסט און קעשענע-גנבים

דער „קינסטלער“ פער'משפט אויף 10 חדשים תפיסה

(א) אויפ'ן הויף פון וואָלנאָשטשי 7, איז גע־קומען אַ גרופּע הויף־אַקראָבאַטען, אויפ'ן הויף האָט זיך צוזאַמענגעקליבען אַ גרויסער עולם. ביז לבינו האָבען קעשענע־גנבים אַרויסגענומען ביי סטאַניס־לאַוו יאַנטשאַק אַ פּאָרטפעל מיט געלד און ביי גוסטאַוו פוראָוו אַ זילבערנעם זייגער.

דער גנב איז געכאַפּט געוואָרען, בעת ער האָט געפּרובט מול ביי אַ דריטען. ער הייסט מרדכי לייב שעוויטש.

געכטען איז ער פערמשפּט געוואָרען אויף 10 חדשים תפיסה.

א פאבריק-שרפה

(2) צהערנעכטען ביימאָג איז אין דער פאַבריק פון וואָלף גאָטליבאָווסקי (סענאַטאָרסקא 25) אויסגעבראָכען אַ שרפה, צוליב אַ שלעכט־פונקציאָ־נירענדע וואַלצע.

די שרפה איז באַלד איינגעלאָשען געוואָרען.

קינד דערשטיקט ביים זויגען

(2) אויף פעליקסא 32 איז ביי דער פאַ־מיליע שיכניאַק דערשטיקט געוואָרען אַ 2 חדשים־דיג קינד בעת'ן זויגען אַ „מאַמקעלע“. דאָס קינד האָט דאָס מאַמקעלע אַראָפּגעשלינגען און דערשטיקט געוואָרען.

פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג.

איבערפולט אין די פאלקס-שולען

דערפאר אבער זעהט מען נישט קיין תלמידים אין די ספעציעלע פראפעסיאנעלע און אווענד-שולען

(2) ווי עס איז געווען צו דערוואַרטען, און ווי עס איז אויך געווען פאָרויסגעזאָגט הערשט אין די פאָווסעכנע שולען אַ שטאַרקע ענגשאַפט.

אַנשטאָט, ווי עס בעדאַרף צו זיין, 40 קינ־דער אין אַ קלאַס, בעזוכען איצט אַ קלאַס — 75 און מעהר קינדער...

דערפאַר אָבער מערקט זיך אַ פּונקט פערקעהר־טע דערשיינונג. אין די ספּעציעלע פּראָפעסיאָנעלע און אָווענד־שולען, וואָס זענען בעשטימט פאַר טערמינאַטאָרען, פאַר די וואָס אַרבייטען ביימאָג ביי פערשידענע מלאכות.

די דאָזיגע שולען זענען דערווייל פּוסט און וויסט.

מ'דערקלעהרט עס דערמיט, וואָס די געניסער פון די דאָזיגע שולען „האָבען נאָך צייט, און זיי וועלען נישט פערשפּעטיגען“.

אין דער אמת'ן קאָנען זיי יאָ פערשפּעטיגען, ווייל נאָר בלויז ביז סוף היינטיגער וואָך ווערען אָנגענומען איינשרייבונגען אין די פּראָפעסיאָנעלע און אין די אָווענד־קורסען פאַר צוגאָב־בילדונג.

דערנאָך וועלען די אַרבייטס־געבער, וואָס וועלען אויפ'ן טערמין נישט אַכטונג געבען, האָבען צו זינגען און צו זאָגען.

צוריק פון די וואקאציעס

מ'דאַרף זיך שוין ווידער נעהמען צו דער טעגליכער אַרבייט, די ערמיד־ליכע אַרבייט אָבער פערלאַנגט אויך פערווײלונגען.

די ביליגסטע און בעסטע פערוויילונג איז

א ראדיא אנדערה'ים

אַ פּאָר זלאָטעס אַ חודש מאַכט אויס די אויסגאַבע — און פערגעניגענס איז דאָ אַ סך.

נענויע אינפאָרמאַציעס ערטיילען: Wydział „Detefon“ Polskiego Radja, Warszawa, Zielna 30, Prowincjonalne Rozgłośnie P. R. i wszystkie Urzędy Poczt.

שטאָט=טעאַטער, ציגעל־גאַס 27

יודיש=דראמאטיש טעאטער אין פוילן

XVII יאָר ווילנער טרופּע

דיר. מ. מזאה.

היינט, מיטוואָך, 9.15 אָוונט

1.000.000 צרות

וואָדעוויל אין 3 אַקטען פון וואַלענטין קאַטאַיעוו

בילעטען אין קאַסע פון 11—2 נ.מ. און פון 7 אָוו.

שטיצע פאר רעזערוויסטען,

וואס האבען מיטגעמאכט די מיליטער-איבונגען

(—) די רעזערוויסטען, וואָס מאַכען אַדורך די מיליטער־איבונגען, וואָס ווילען געניסען פון שטיצע, דאַרפען זיך ווענדען מיט ביטעס צו דער מיליטער־ביוראָ ביים מאַגיסטראַט, אויף זאַוואַדזקאַ נומער 11.

ביז איצט האָט די מיליטער־ביוראָ ביים מאַ־גיסטראַט אויסגעצאָהלט 6 טויזענד זל. די רעזער־וויסטען, וואָס האָבען נאָך ביז איצט נישט בעקומען די שטיצע, וועט בעזונדער מיטגעטיילט ווערען, ווען זיי דאַרפען זיך מעלדען.

ארונטערגעפאלען אן עראפלאן

(2) מחמת מאַנגעל אין בענזין, איז אין סטריקאָוו, נעבען וואָגזאַל, אַרונטערגעפאַלען אַ מי־ליטער־עראָפּלאַן, אָנגעפיהרט דורך דעם פּילאָט קאַפּראַל זביגניעוו טאָקאַרטשיק.

איין פליגעל איז בעשעדיגט געוואָרען.

נאָך דעם, ווי דער דעפעקט איז פערריכט געוואָרען, און נאָכ'ן איינגעמען אַ נייעם זאַפּאַס בענזין, איז דער עראָפּלאַן אָפּגעפלויגען אין זיין ווייטערדיגען וועג: פּויזען — טשענסטאָכאָוו.

ענדערונגען אין שול-פראגראם

אויפ'ן נייעם שול־יאָהר 1932/33

(2) ווי מ'איינפאָרמירט אונז, זאָל דער שול־פּראָגראַם אויפ'ן נייעם שול־יאָהר בעדייטענד פער־ברייטערט ווערען, מעהרערע געגענשטאַנדען זאָלען פערברייטערט ווערען, דאַגעגען זאָלען די לעקציעס פון דייטש בעגרעניצט ווערען. די בעגרענצונג זאָל איינגעפיהרט ווערען אין די 4. 5. און 6. קל. פון די פאָלקס־שולען און אין די זעלבע קלאַסען פון די מיטעל־שולען.

וויכטיג פאר סטודענטען

וואס פאהרען שטודירען אין איטאליענישע הויכשולען

(2) דער אַקאַדעמיקער־פעראיין אין לאָדז, האָט בעקומען אַ מעלדונג, אַז די וואָס ווילען פאָהרען שטודירען אין די איטאַליענישע הויכשולען, דאַרפען אָפּגעבען ביטעס, נישט ווי ביז איצט, צו די רעקטאָרען פון די דערמאָנטע הויכשולען, נאָר צום איטאַליענישען אויסערן־מיניסטעריום.

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה.

צעגעלניאַנא 7, טעל. 32־141

צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָווענד. זונטאָג פון 9—11 מיטאָג.

112)

ר. איזראעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-ערא‏טישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

— ווייל גאַנץ לאָדז איז דעמאָלט געווען פער־אינטערעסירט אין דעם פראַנקענשטיין־פּראָצעס, האָט אַלאַ געענטפערט. בעזונדערס האָט מען דעם פּראָצעס נאָכגעפאָלגט אין די קרייזען פון די בעקאַנטע וואו איך בין אין לאָדז געקומען.

— גאָר אַזוי, דאָס איז זעהר אַן אינטערעסאַנטע געשיכטע, האָט אַדאַ געזאָגט. צי וועט דער דאָזיגער פראַנקענשטיין־פּראָצעס רעווידירט ווערען?

— דאָס ווייס איך נישט, זייט איך בין אַוועק־געפאָהרען פון לאָדז האָב איך זיך מיט דער דאָ־זיגער געשיכטע נישט מעהר אינטערעסירט און מיט קיינעם נישט וועגען דעם אַפילו גערעדט.

— אין בערלין איז איצט טאַקע פערהאַן אַ פרוי פראַנקענשטיין, ס'איז אָבער מיר נישט בעקאַנט צי די דאָזיגע פרוי האָט עפּעס אַ שייכות מיט דעם דאָזיגען פראַנקענשטיין, וועגען וועלכען איהר האָט דערצעהלט.

— וועגען דעם אויפגעהאָנגענעם פראַנקענ־שטיינס פרוי האָט מען זעהר פיל שלעכטס גערעדט אין לאָדז, צווישען אונז זאָל דאָס בלייבען, האָב איך געקענט איינעם וואָס האָט מיט דער דאָזיגער פרוי געלעבט זעהר אינטים נאָך דעמאָלט ווען פראַנקענ־שטיין האָט געגאָלטען פאַר אַן אָרנטליכען מענשען און האָט זיין פרוי און די קינדער נישט גענושאַ־לעוועט פון קיין פויגעל־מילך.

— גאָר אַזוי, אַזאַ שטיקעל סחורה איז דאָס געווען, אַדאַ האָט כלומרשט מיט פערוואונדערונג געזאָגט, אָבער איך ווייס אַליין נישט ווי אַזוי איך זאָל אייך רופען, איך רוף אייך כסדר פריילין אַלאַ און ווייס אַפילו נישט אייער פאַמיליען־נאָמען.

— מיין פאַמיליען־נאָמען איז פייערשטיין און איך וואוין אין לאָדז.

אַזוי אַרום האָט זיך אַדאַ איינציגווייז דערוואוסט דעם אַדרעס פון אַלאַן און זי האָט וועגען דער גאַנ־צער געשיכטע אַוועקגעשריבען צו מאַנקען.

— צום טייוועל, האָט מאַנקע געזאָגט, איבער־לייענענדיג דעם בריף; וואָס בין איך עפּעס געוואָ־רען יעדענס אַדוואָקאַט אָדער יעדענס מלאך, איך האָב מעהר נישט קיין כוח, און איך וועל זיך אין דעם ענין זיכער נישט אַריינמישען, אָבער אַזוי טראַכ־טענדיג האָט מאַנקע גענוי געוואוסט אַז ס'וועט נישט אַזוי זיין, אַז זי וועט זיך יאָ אַריינמישען און וועט נישט דערלאָזען אַז דאָס מיידעל זאָל פער־פיהרט ווערען. און ווי זי האָט נישט געוואָלט זיך בעפרייען פון דער דאָזיגער שווערער אויפגאַבע, האָט זי נישט געקענט, און זי האָט זיך באַלד אַוועק־געזעצט און וויפיל זי האָט געקענט האָט זי אַוועק־געשריבען אַן אַנאָנימען בריף צו דער פאַמיליע פייערשטיין, אויפ'ן אַדרעס וועלכע אַדאַ האָט איהר אין'ם בריף אָנגעגעבען. זי האָט געשריבען:

„חשובע הערשאַפט פייערשטיין! אייער טאָכטער אַלאַ איז כלומרשט געפאָהרען קיין פאַריז, אין אמתן אָבער געפינט זי זיך אין די הענד פון פרויענהענד־לער, וועלכע ווילען זי פערקויפען קיין שפּאַניע, זי געפינט זיך איצט אין בערלין, און איהר איז נאָך נישט קיין שום שלעכטס נישט געשעהן. ראַטעוועט אייער קינד כל זמן ס'איז נאָך צייט, איהר אַדרעס אין בערלין, אין האָטעל „איקס“.

קאפיטעל 34

ביי פייערשטיינען אין שטוב

ביי לייב פייערשטיין אין שטוב איז געווען אמת'דיג אַזוי ווי נאָך אַ לויה פון אַ משפחה־מיט־גליד, טרויעריג איז געווען און די טרעהרען זיין די אויגען האָבען שוין גענאַט אויסגעטריקנט, לייב פייערשטיין אַליין האָט זיך געדרעהט אַהין און צוריק איבער'ן צימער און געביסען די נעגעל פון אויפרעגונג. אסתר פייערשטיין איז געזעסען אויפ'ן בעט מיט געשוואָלענע אויגען פון וויינען און האָט כסדר געזיפצט.

— איך האָב געזאָגט, מ'זאָל דאָס קינד נישט אַוועקשיקען אַליין אין דער וועלט אַריין, איך האָב געפיהלט אַז ס'וועט אַזוי זיין, מיין מוטער־האַרץ האָט מיר געזאָגט, אַז ס'וועט אַן אומגליק געשעהן.

— פאַרוואָס שיסטו מיר נאָך זאַלץ אויף די וואונדען, האָט לייב געשריגען, וואָס ווילסטו נאָך פון מיר, ווילסטו אַז איך זאָל מיר דאָס לעבען נע־מען, קענסט דו דאָס ביי מיר לייכט פועל'ן.

ער האָט זיך געכאַפּט מיט די הענד און איבער־געחזרט:

— וואָס האָב איך געטון, וואָס האָב איך געטון, שוין זעקס וואָכען אַריבער, און ווי אַ שטיין אין וואַסער אַריין, איך האָב זיך פערלאָזט אויף מיין איי־גענעם קלוגען קאָפּ, אויף מיין אייגענעם שכל, איך האָב נישט געוואָלט הערען בערגער'ן, האָב איך מיין שטראָף בעקומען. בערגער איז טאַקע אַ קלוגער און אַ פּראַקטישער מענש.

— וואָס מיר בערגער, און ווער מיר בערגער, איך האָב זיך געבעטען, זאָלען מיר דאָס קינד לאָזען אינדערהיים, אַלץ וואָלט אַרומגעגאַנגען. די אַלע מעשות זענען נאָר געווען פּליאָטקעס.

— ניין, ניין, זיי זענען ליידער, קיין פּליאָט־קעס נישט געווען. אָבער וואָס איז דאָס איצט פאַראַ אונטערשיד, יאָ פּליאָטקעס, נישט פּליאָטקעס, אַז דאָס אומגליק איז נאָך צעהן מאָל גרעסער.

— זעה, נאָר לייב, האָט אסתר געזאָגט, דו פערגאַכלעסיגסט אַלץ, דאָס גאַנצע געשעפט געהט אין דר'ערד אַריין, שוין 3 טעג ווי דו האָסט דיקריף נישט געעפענט אַפילו און זיי ליגען אַלע ביי דיר אויפ'ן טיש.

— ס'געהט מיר גאָרנישט אין קאָפּ אַריין, איך ווייס גאָרנישט וואָס ס'טוט זיך מיט מיר, איך בין אַזוי ווי משוגע, אַזוי ווי פערדרעהט, איך ווייס נישט צו וואָס איך זאָל זיך פריהער נעהמען.

— אָבער מוזט דאָך זיין אַ מענש. מיר קענען דאָך חלילה, איינגאַנצען רואינירט ווערען.

לייב האָט זיך געריבען דעם שטערן, צום סוף האָט ער זיך אַוועקגעזעצט ביים טיש און אָנגעהויבען אויפרייסען איין קאָנווערט נאָך דער אַנדערער

(פאָרטזעצונג קומט).

מיליטער-רעגיסטראציע פאר שול-יוגענד

(א) ביז איצט איז דער דער מיליטער-ביורא ביים מאגיסטראט געווען בעשטימטע שעה'ן פאר דער שול-יוגענד אויף צו רעגיסטרירן זיך.

איצט וועט די רעגיסטראציע פארקומען אין די ביורא-שעה'ן פון 8 ביז 3 נאכמ. די רעגיסטראציע-ביורא איז אזוי ארגאניזירט, אז די שילער וואס וועלן זיך קומען רעגיסטרירן, וועלן גלייך ערלעדיגט ווערן.

נייע פארשריפטען פאר שול-יוגענד

(א) פון נעכטען אן זענען איינגעפירט געווארן אין לעבען די נייע פארשריפטען פאר דער שול-יוגענד, וועלכע זענען בעארבייט געווארן דורך דער שול-מאכט אויפ'ן שול-יאהר 1932[33. די דאזיגע פארשריפטען רעגולירן בפרוטיות דאס אויסער-שול-לעבען פון די שילער אין די מיטעל-שולען און די פאווּשעכנע שולען.

געשמוגעלטע סאכארין און טאבאק

ענטדעקט אין א דארף הינטער קאליש

(2) די גרעניץ-וואך האט אין דארף זאלעשאקי הינטער קאליש האט ענטדעקט ביי סטאניסלאווא באנטשיק א גרעסערן טראנספארט געשמוגעלטען סאכארין פון דייטשלאנד, באנטשיק איז ארעסטירט און דעם סאכארין קאנפיסקירט.

די גרעניץ-וואך האט אויך אין דארף קאפאניצע הינטער קאליש, ענטדעקט א טאבאק-פלאנטאציע פון 150 קוואדראט-מעטער. די פלאנטאציע געהער צו דעם רייכען פויער סטאניסלאוו ווערביצקי

זעלבסטמארד פון א פאסט-בעאמטען

(2) אויף א זומער-וואוינונג הינטער קאליש, האט זיך דערשאסען דער פאסט-בעאמטער פון לוטאטאוו וויקטאר מייעווסקי די סבות פון זעלבסטמארד זענען נישט בעוואוסט.

אזקו — א נישט-דערגאנגענער מערדער

(2) בעכטען האט דאס לאדזער קריי-געריכט געמשפט דעם 60-יעהריגען פיליפ בעיאן דערפאר, וואס ער האט נאך א מחלוקה מיט זיינע ברידער'ן זיהן, אויף איינעם פון זיי, לוקאש בעטאן געשאסען, און איהם פערוואונדעט.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 8 חדשים טורמע.

פאליטישער פראצעס

(2) דאס געריכט האט נעכטען פערמשפט צו 2 יאהר תפיסה די 22-יאהריגע מייטל מאנדעלס און די 22-יאהריגע מרים ווזשאנסקא, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין פיהרען אנטי-מלוכה'שע טעטיגקייט.

זעלבסטמארד צוליב נויט

(2) מחמת נויט און הונגער האט נעכטען אויסגעטרינקען א גרעסערע דאזע סם דער 29-יאהריגער יאן קארלאק (אויף הארעדעלסקא 12)

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

וויקטאר כענקין אין פילהארמאניע

די טעג קומט דער גרויסער רוסישער קינסטלער וויקטאר כענקין, וועלכער וועט אין פילהארמאניע אויספיהרען די שענסטע פעל'ל פון זיין לידער-רעפערטואר אין פויליש, יודיש און רוסיש. די ידיעה וועגען כענקינס קומען קיין לאדז האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס.

פון רעווי-טעאטער „גאנג“

די נעכטיגע פרעכטיגע פרעמיערע איז אויסגעפאלען זעהר אמוזירענד. דאס פובליקום האט דעם פראגראם אויפגענומען זעהר ענטוזיאסטיש. בעזונדערס די נומערן „רויבער-שיף“, גראטעסק פון יודישען לעבען „ס'קליינע שטעטל“ און א רייה סקעטשען.

עס נעהמען אנטייל דער גאנצער אויסגעצייכענטער אנסאמבל און באלעט אונטער דער אנפיהרונג פון באלעט מייסטער קאנראד אסטראווסקי.

פון פעלץ-ווארען - געשעפט ברידער פ. און י. פיעטרושקא

די פאפולערע פירמע געבר. פ. און י. פיעטרושקא וואס איז בעקאנט מיט איהר סאלידקייט האט איבערגעטראגען איהר געשעפט פון זשעלאנא 2 אויף פיעטרקאווער 84.

לאדזער בערזע

4 פראצ. דאלארזבקע	49,00
5 פראצ. קאנווערסינע	36,—
3 פראצ. בודאוולאנע	39,00
8 פראצ. ווארשאווער פאנד-בריף	62 00
8 פראצ. לאדזער פאנד-בריף (נישט אפ.)	58,00
7 פראצ. סטאביליזאציע (אמער.)	56,00
פונטען	31,00
דאלאר	8,90
באנק-פאלסקי	101,50

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, ד. 7 סעפטעמבער

11,58 צייטסיגנאל; 12,10 טעגליכער פרעסע-איבערזיכט, 12,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 12,45 גראמאפאן-פליטען, 3,40 א בילדעל פאר קינדער, 3,53 בריף צו קינדער. 4,05 גראמאפאן-פליטען, 4,35 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער, 4.40 רעפעראט. 5.00 קאנצערט, 6,00 טראנסמיסיע פון כעלם, 7,10 פערשידענעס, 7,30 קאמוניקאט, פרעסע-בעריכט, 7,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערען, 8,00 ליטערארישע פערטעלשעה, 8,15 לייכטע מוזיק, 8,50 טראנסמיסיע פון לעמבערג, 9,50 ראדיא-פרעסע, 9.55 מעטעאראל. קאמוניקאט פאר לופט-פליה-קאמוניקאציע, 10 טאנץ-מוזיק, 10.25 ראגאמאפאן-פליטען, 10,40 ספארט-ידיעות, 10,50 טאנץ-מוזיק.

אויסלאנד

7,55 הילווערסעם—אפערעטקע. 8 דאווענטרי—באך-אווענד. 8.45 ווים – אפערע. 9,20 לאנדאן – קאבארעט. 9.40 וויען – ראדיא-פאעמע

מעלדונג

פון צייטונגס פערקויפער פעראיין.

זונטאג דעם 28[8 איז פארגעקומען אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון אונפארטייאישען פעראיין פון יודישע צייטונג פערקויפער אונטער'ן פארזיץ פון ה' שלמה גאלדשטיין אויף וועלכער עס איז אויסגעוועהלט געווארן א נייע פערוואלטונג פון די ה"ה בטע הובערמאן, יוסף פריימאן, שמואל בעציג, ליפמאן רייז, שלמה גאלדשטיין, יחיאל גינצבורג, קאפעל ווינער. קאנדידאטען: לייזער נוסבוים, דזאלאשינסקי אירלענדער. רעוויזיאנס קאמיסיע בראנדיס, ווינשטיין, זאנגער.

די פערוואלטונג האט-זיך קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען פרעזעס גטע הובערמאן, וויצע פרעזעסען שלמה גאלדשטיין, שמואל בעציג, סעקרעטאר יוסף פריימאן, קאסירער ליפמאן רייז.

די געשיכטע פון די „אמעריקאנער חלוצים“

ניו-יארק (יט"א) דריי יודישע לאנדווירטשאפטליכע זידלונגען אין די פעראייניגטע שטאטען, אין אליאנס, נארמא און בראטמעוויל פייערן איצט דעם 50-יעהריגען יובילעאום פון זייער עקזיסטענץ.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז אין רייגבוילעיק ביי נארמא פארגעקומען א פייערונג, בעת וועלכער א רייה רעדנער האבען געשילדערט די געשיכטע פון די „אמעריקאנער חלוצים“, די 43 יודישע משפחות פון רוסלאנד, וועלכע האבען זיך אין יאהר 1882 בעזעצט אין אליאנס (ניו-דזשערסי). אין דער פייערונג האבען זיך בעטייליגט מעהר ווי 600 יודישע לאנדווירטען, וועלכע שטאמען פון די דאזיגע פיאנערען.

די „אליאנס איזראעליט“ האט מיט 50 יאהר צוריק געקויפט אין דרום-דזשערסי א גרויסען שטח ערד און איבערגעגעבען דעם באדען די 43 דערמאנטע משפחות. נאך א פיל יעהריגער שווערער ארבייט און האַרטען לעבען האבען די איבערוואנדערער פרוכטבאר געמאכט די ערד, איצט לעבען זייערע קינדער אין וואוילשטאנד. ד"ר יעקב בילירקאם, וועלכער האט זיך בעטייליגט אין דער פייערונג האט אין זיין רעדע ערקלערט, אז דער ערפאלג פון דער יודישער קאלאניזאציע אין דרום-דזשערסי האט געגעבען א שטארקען שטויס פאר'אויס דער יודישער אויסוואנדערונג פון רוסלאנד און פוילען קיין אמעריקא.

היינט און פאלג. טעג!
צו דער ערעפנונג פון סעזאן דאס שענסטע פילם-מייסטערווערק!
מייסטער-רעזשיסעריע פון E. Lubicz
אשעה מיט דיר
אין דער הויפטראלע: דער אונפערגעסליכער „זינגער פון פאריז“
MAURICE CHEVALIER
און די געפייערטע העלדין פון דער „ליבעס-פאראדע“
JEANETTE MAC DONALD
אויסערן פראגראם: קלאנג-צונאבען און לאנד-אקטואליטעטען.
אנהויב 4.30 נאכמ., שבת און זונטאג 1,30 בייטאג.
הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.
פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
-- און אנדולאציע --
ביי קערש, סקווערזאווא 15

הורט — די — בעוואוסטע דעטייל
פעלד-בעטן
„Palme-Patent“
Palma-Patent
וואס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר
ווי אויך לעזשאקעס, פעלד - בעטלעך און פעלד - בענקלעך
מאטראצען געבעטע שאטקאווע, קאנאדיסקע
קאזעטקעס, טאפטשאנעם
בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 113-85

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודביאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: ווקלאדקעס אויף פלאטפוסען. קינסטלכע הענד און פיס, גארסעטען א. אז. וו.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

שעהנע לאדזער „פערספעקטיוון“

בילדלעך פון דער נאהענטער צוקונפט

אין צוזאמענהאנג מיט'ן נייעם עקזעקוציע-אויסטאוו צוזאמען מיט דער פעראדנונג וועגען נייע אפצאהלונגען, וועלען מיר אין דער נאהענטסטער צוקונפט זעהען אזעלכע בילדלעך:

אין דער צוקערניע נאך 12 ביינאכט

דער עולם זיצט ביי די טישלעך. איינער טרינקט א „פול טשארני“, א צווייטער „הולטייעט“ ביי א גלעזעל טיי מיט לימענע, א דריטער בעט א פאר ציגארעטע... דא זיצט א בחור מיט א מיידעל. ער רעדט און זי שווייגט. דארט א מאן מיט א פרוי — זי רעדט און ער שווייגט. אין א ווינקעל זיצען צוויי סוחרים און רעדען וועגען די היינטיגע גילדענע געשעפטען, מ'שטייגט אנגעזאגט. די קעלנערס לויפען ווי די שדים — ס'איז ליהודים!

12 ביינאכט.

דער עולם בלייבט זיצען פערגליווערט, די בעוועגונג ווערט אפגעשטעלט. מ'קלאפט נישט מיט די לעפעלעך, אין די גלעזער „פאניע אבער“, די קעל נערס לויפען נישט, מ'זופט נישט דעם טיי, מ'קייעט נישט די טשאסטעס — ס'האט זיך אנגעהויבען די „לוקסוס-שעה“, — פון 12 ביינאכט דארפען די צוקערניע-זיצערס צאהלען א ספעציעלען אפצאהל. יעדער צאהלט: דער טיי-טרינקער, דער קאווע-טרינקער, די טשאסטע-עסערס, נאר וואס זאל מען טון מיט די, וואס קומען אין דער צוקערניע נאך א כארציגע צייטונג?!..

דער צוקער-פערבויכער

אן ארבייטסלאזער. דאס ווייב ברענגט אהיים א פערטעל קילא צוקער. געקויפט אין געוועלב, און בעצאהלט דעם צוקער-אפצאהל.

— מאמעשי, מיר א שטיקעל צוקער! מאמעשי, מיר א קלעצעל צוקער! — בעפאלען זי די קליינע „נאשערס“.

— וואס עפעס צוקער? דאס דארף דאך קלעקען אויף א גאנצע וואך! צ'זענט אבוערש נישט געוואויבט, נאר צוקער אין דער וואכענס!... — שרייט און כעסט זיך די מוטער.

— וואס זשאלעוועסט דו די קינדער א שטיקעל צוקער? — זאגט דער פאטער. ברויט גיב זיי ווייניגער, אבער צוקער? דו ווייסט דען נישט, אז ס'איז דא א ספעציעלער צוקער-אפצאהל פאר ארבייטסלאזע? גבירים דארפען זיך זשאלעווען צוקער. ווייל זיי צאהלען צוקער-שטייער פאר ארבייטסלאזע, און בעקומען גארנישט צוריק. אבער איך וועל דאך דעם צוקער-שטייער בעקומען צוריק — וואס זשאלעוועסט דו זיי א שטיקעל צוקער, וואס?..

קינא-שטייער

שבת צו נאכט. דער קינא איז פול, אויפ'ן עקראן געהט א פרעהליכע קאמעדיע מיט טשארלי טשאפלינען. מ'לאכט הארציג. ס'זיצען מענער מיט פרויען (מיט אייגענע און מיט פרעמדע), חתנים מיט כלות. יונגעלייט מיט מעדלעך. אין זאל איז „ווימש חושך“, דאס יונגווארג פראטעסטירט נישט געגען דער פינסטעניש — מ'ווילט זיך!

אין מיטען דערינען, ווען דער עולם „האלט זיך ביי די זייטען“ קומט אריין דער אינקאסענט, געהט פון באנק צו באנק און טוט איינקאסירען פאר'ן ארבייטסלאזען פאנד—

— ענטשולדיגט, ווענדט זיך א יונגערמאן צום אינקאסענט — צו וואס דארף איך בעצאהלען דעם ארבייטסלאזען אפצאהל, אז איך בין אליין ארבייטסלאז?

— דאס האט נישט איינס צום אנדערען — ענטפערט דער אינקאסענט — היינט בעצאהלט, און מארגען וועט איהר עס צוריק בעקומען.

— צו וואס אומזיסטע טרחה? — פרעגט דער יונגערמאן.

— אויב ס'זאל איינגעפיהרט ווערען אייער איבקאסע-סיסטעם, וועל איך דאך בלייבען ארבייטסלאז — ענטפערט דער אינקאסענט...

די הענד איז דער הויך!

אויף באוואמיעיסקא גאס איז א „רויך“. יודען לויפען; איינער אפגעהמען א חוב, און דער אנדערער בארגען א גמילת-חסד'ל.

אין מיטען דערינען א מהומה.

וואס איז געשעהן?

דער סעקוועסטראטאר איז דא. אלע יודען בלייבען שטעהן מיט די הענד אין דער הויך — א פעדערליכע רעוויזיע, ער זוכט אין די בוזים-קעשענעס, אין די הויזען-קעשענעס, אין די וועסטעל-קעשענעס. אין די אויבער-וועש. אין די אונטער-וועש, א. אז. וו. א. אז. וו.

ביי איינעם געפינט ער באטיצען פון ראטעס און ווען ער האט יאהר-צייט, נאך דער שוויגער, וויפיל ער איז שולדיג פאר עליות, ביי א צווייטען ווערט ענטדעקט א לאגער... פון אשר יצר'לעך. ביי א דריטען א פול-געפאקט טאבאק.שקעטעלע מיט טאבאק. ביי א פערטען געפינט ער... מעדרע. ביי א פינפטען — א בראך-גארטעלע, און אנדערע לוקסוס-ארטיקלען...

כל מקדש שביעי

פרייטאג-צו-נאכט, דער סוחר זיצט אויף א קויהלען-קעסטעל (דער טיש מיט די שמיהלען געפינען זיך שוין לאנג „נא פשעכאוואניע“ אין סעקוועסטראציע-לאגער). אויפ'ן טיש ליגט א ראזאווע ברייטעל (חלות זעהט ער אין חלום...) און זינגט זמירות, פונקט ביים „כל מקדש“, עפענט זיך די טיר, און ס'קומט אריין דער אלטער, בעקאנטער מיט דער טעקע אין דער האנד.

— „דאברי וויעטשור“ — זאגט דער סעקוועסטראטאר.

— עליכם שלום — ענטפערט דער סוחר — וואס עפעס אום שבת?

— „נא ריבי“ — ענטפערט דער סעקוועסטראטאר.

— ס'איז מיר זעהר אנגענעהם, — די פיש שווימען אבער נאך אין טייך. אויב איהר ווילט קענט איהר קידוש-מאכען איבער א ראזאווע רעפטעל.

— כ'האב א „פאלעצעניע“ ביי אייך אדורכצופיהרען א נאכט-רעוויזיע.

— אדרבא ואדרבא, כ'האב גארנישט דאגעגען, אבער איהר האט דאך א טעות אין חשבון, אויב איהר מיינט, אז היינט איז בדיקת חמץ!..

דער סעקוועסטראטאר זוכט, און דער סוחר העלפט איהם זוכען, ביידע זוכען זיי א גאנצע נאכט, און פארטאג געזעגענט זיך דער סעקוועסטראטאר מיט א זעהר העפליכען „דזשענקויע זא פאטיגע“...

אב—נעס.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אראפ אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פארדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיק און שטארבט. ספעציעלע גוטע הייל באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך הויסע פראפעסארען סיט מיינע באנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירעווער בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען און געפערליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, ליידנדע מיט הייל-נארסטען און פלאטפוס, פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

באמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

אויף דעם ארט דריק איך אויס מיין הארציגע דאנקבארקייט דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין זארגפעלטיגע בעהאנדלונג פון מיין טאכטער פון 5 יאהר, וואס איז קראנק געווען אויף א ברוך-קראנקהייט און פאר זיין אויסגעצייכנטען ארטאפעדישען הייל-גארסעט.

מיין טאכטער האט נישט געקענט גיין א לאנגע צייט און די כירורגען האבען געהייסען ליגען א לאנגע צייט אין גיפס, אבער א דאנק דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט פיהלט זי זיך איצט גוט. פאר זיין פאך-קענטניש און רעטונג פון מיין טאכטער געפין איך פאר מיין חוב איהם אויסצודריקען מיין הארציגסטען דאנק.

(—) H. E. Lebrecht

לאדז, זגערזשער 127.

דאס אויבינע איז זיין געגצען פערנעהם, האט אמטליך בעשטעטיגט לוים רעם. נומר 2988 דער רעיענט קאנסיסטאריש ראפטען אין לאדז.

פאהרען אויף א ראווער

קאנסטו זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם איינציגען

וועלאדראם, קאנסטאנטינער 16

ס'ווערען אויסגעבארגט ראווערען אויף שעה'ן און טעג. — עס ווערען אויך אויסגעפיהרט אלערליי ראווער-רעפעראטורען סאליד און ביליג. אפען פון 8 פריה ביז 10 אווענד.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 72-134

נעהמט אן פון $2^1/_2$ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

Dr. med D. FRID

צוריקגעקעהרט

אינערן און קינדער-קראנקהייטען.

שענקעוויטש 37, טעל. 78-224

נעמט אן פון 4–6 נאכמיטאג. 5113

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסטעטיק.

-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאמאוו כירורגישע אבטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 89-179

נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען פון 4—5 נאכם. אין א ספעציעלען ווארטע-זאל.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג, נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד. זונטאג פון 9–1 בייטאג. פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

צאהן-ארצט

St. Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 33-108

צוריקגעקעהרט

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA

Towarzystwa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi

Pomorska 46/48, tel. 163-80

אפטיילונגען: מעכאנישער, עלעקטראטעכנישער און וועבעריי.

אנמעלדונגען פון קאנדידאטען אויפ'ן ערשטען קורס נעהמט אן די קאנצעלאריע פון דער שולע יעדען טאג פון 10 פריה ביז 2 נאכמ. 5236

קאמוניקאט.

ס'ווערט בעקאנט געמאכט דער ג' קונדשאפט, אז פון דעם 1 סעפטעמבער ד. י. איז אונזער שטאט געעפענט געווארען אויף

11 ליסטאפאד 3 (קאנסטאנטינער), טעל. 98-129

א ביטשריפטען-ביורא א. פ.

„Poradnia Kupiecka"

די לייטונג פון דער אינסטיטוציע האט איבערגענומען דער בעקאנטער אין די היגע סוחרישע ספערען ג. דירעקטאר פון צענטר. סוחרים-פערבאנד

ה' מ. ארבאך.

חי מיר זעהען פון דעם אויבען, גיט די ניי-ערעפענטע ביורא די פולע גאראנטיע, אז אלע, וועלכע וועלען זיך צו איהר ווענדען וועלען פולשטענדיג צופרידען זיין און וועלען נאך רעקאמענדירען אנדערע. 5309

ס'ווערט געזוכט

א קוואליפיצירטער שטעפער-געזעלען א מאשינער פון זאפארט, ביי דער פירמע גרינבערג, שרודמיעסקא 6. 5299

ס'איז פערלוירען געווארען

אין קאלומנע א פארטמאנע מיט א מיליטער-ביכעל אויפ'ן נאמען מאריין ליפמאן ווי אויך א רייזע-לעגיטימאציע אין פאזנער נעבען. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אפצוגעבן נאוואמיעסקא 32 צו כמאוויטש. 5292

קעכער

אויף דער מאשין ווערען אויסגעגייט שרודמיעסקא 8.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med

REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-

און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 21-245

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג. פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126 02

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אווענד.

Dr. med. G. Gersztajn

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

TRAUGUTTA 12, tel. 175-10

נעמט אן פון 11–1 און פון 7–8 אווענד. 5219

Truskawiec-Zdrój

ביליגער הערבסט-סעזאן פון 1 סעפטעמבער, די פרייזען פון די בעדער, וואוינונגען, פענסיאנאטען ביליגער! אינפארמאציעס צו פאדערן, און וואוינונגען בעשטעלען – נאר דורך דער פערוואלטונג פון קוראָרט טרוסקאוויעץ. 5121

שייטלען מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען צו ביליגע פרייזען

ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיעננא 5

2-טער הויף, לעצטע אפיצינע 2-טער שטאק.

אכטונג! אכטונג!

קראוואטן-סוחרים!

אין דער בעוואוסטער פראצאוניע פון ט. הערשקאוויטש, ווערען אויסגעארבייט קראוואטען, שלייפען, מושקעס, וויאנזאנקעס און שפרצלעך. איך מאך אויך איבער פון אלטע קראוואטען אויף נייע צו זעהר ביליגע פרייזען.

ט. הערשקאוויטש

וואלבארסקא 31 אין הויף לינקע אפ. 2 שטאק.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

מיזוכט ארבייט

בוכהאלטער - בילאנסיסט מיט פיליעהריגער פראקטיק אין ערשטקלאסיגע פירמען, זוכט א פאסטען אדער ארבייט אויף שטונדען צו מעסיגען פרייז. בעסטע רעפערענצען. אפערטען אין „נייעם פאלקסבלאט" סוב „ע. ק." 5266

פערשידענעס

ס'איז פערלוירען געווארען א פאס אויפ'ן נאמען י. ע. סעגאל, זאוואדזקא 15 און א וועקסעל אויף 500 זל. אויסשטעלער י. הערצאג, אָרדרע שרעשעווסקי און פערקאל. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. אפצוגעבען געגען בעלוינונג סעגאל, זאוואדזקא 15. 5294

ס'איז פערלוירען געווארען 2 וועקסלען צו 50 זל. אויסשטעלער גבריאל זעלמאן, ארדרע רבקה ראזענצווייג, צאהלבאר דעם 23/XI און 27/XII 1932. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. אפצוגעבען אין אדמ. פון דער ציישונג. 5293

דער גוטער מאדושיצער בעל-תפלה און דער גוטער מנגן זוכט א שטעל צו דאווענען ימים-נוראים ער וואוינט זאכאדניא 22 ביי זילבערשטיין. 5295

פרייוו פאסטענק

טיכטיגע אינקאסענטען (קעס) און אגענטען (קעס) אויף גוטע בעדינגונגען קענען בעקומען בעשעפטיגונג ביי א גאנגבאר ארטיקעל. צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער ציישונג. 5269

עס ווערט געזוכט א גוטער שטריקער אויף א זשאקארד-כעמניק. צו מעלדען זיך פיעטריקאווער נומער 110, וו. 10. 5298

עס ווערען געברויכט טריקא-נייהעריגס ארויסצונעהמען ארבייט אויף גלאטע מאשינען ביי ח. סקאסאווסקי, נאוואמיעסקא 29. 5300

ס'איז נויטיג א קוואליפיצירטער שטריקער ווי אויך א יונגעל צו P. D. אין דער סוויטערפאבריק פולנאצנא 25, 2-טער הויף לינקס. 5301

ס'ווערט 'געברויכט אנ'ארבייטער צו האנדפע-דע ביי מאראוויטש, קילינסקיעגא 34. 5302

עס ווערט געברויכט א לערן-יונגעל ביי דאמען-שניידער בעשעפטיגט מיט באלדיגער בעלוינונג. וואולטשאנסקא 93 ליבערמאן. 5303

ס'ווערט געברויכט פון זאפארט א נייהער (ין) צו קאמעלן-ארבייט ביי רייך, זאכאדניא 13. 5304

ס'ווערט געזוכט א טיכטיגער פערקויפער אין הערן און דאמען-קאנפעקציע-געשעפט. אפערטען אין אדמינ. אונטער „פערקויפער". 5306

נייהעריגס צו ביוסטענהאלטערס ווערען געזוכט, פיעטריקאווער 55, וו. 17. 5312

א קוואליפיצירטער רונד-זשאקארד-ארבייטער צו כעמניצער מאשין קען זיך מעלדען ווי אויך א לערן-יונגעל צו רענדער-מאשינדלעך קען זיך מעלדען ביי מ. פרענקעל, פולנאצנא 27. 5311

קוואליפיצירטע שטריקער-ארבייטער ווערען געברויכט ביי זיגעלמאן, וושכאדניא 15. 5310

א שיק-יונגעל קען זיך פון זאפארט מעלדען ביי פינקעלשטיין, פיעטריקאווער 64. 5313

לאקאלען

געאייגנעט אויף אלעס. זעהר ביליג דירה-געלד איז איבערצוגעבען א געמויערטע רעמיזע מיט א געמויערטען קעלער און מיט א שטוב צוזאמען 12 x 22 אין א בעלעבטען פונקט. צו ערפאהרען זגערזשער 49 ביי ה. פריינדליך. 5307

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה			
פאר'ן טעקסט—18 גר.	פרייטאג און ערב-יו"ט - 24 גר.	אין דער ברייט 8 שפאלטען	
אין טעקסט—40	60—	4	
נאכ'ן טעקסט—12	18—	8	

נעקראלאגען-20 גר. א מ/מ (אין דער ברייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman